

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ТЕТЯНА СТЕФУРАК

УДК 336.25

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності

Освітня програма – Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу
Спеціальність: 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Тетяна СТЕФУРАК

(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Уляна ВИТВИЦЬКА
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФОП

Уляна АНДРУСІВ

(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ - 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут Економіки та менеджменту

Кафедра Фінансів, обліку та оподаткування

Освітньо-професійна програма Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФОП

Уляна Андрусів

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Стефурак Тетяні Сергіївні

1. Тема роботи «Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності»

керівник роботи Витвицька Уляна Ярославівна, к.е.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від «___» _____ 2025 року №

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2025 року

3. Вихідні дані до роботи дані Державної служби статистики України, праці українських науковців, матеріали науково-практичних конференцій, аналітичні звіти, річна фінансова звітність ТОВ «Зеро».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності: теоретико-методичний аспект.

Розділ 2. Аналіз та оцінка фінансової стійкості малого підприємства на прикладі ТОВ «ЗЕРО».

Розділ 3. Напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «ЗЕРО» в умовах невизначеності.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Слайд 1 – Мета, об'єкт, предмет та наукова новизна дослідження.

Слайд 2 – Основні ознаки фінансової стійкості малого підприємства.

Слайд 3 – Багатокомпонентна методика оцінювання фінансової стійкості фінансової стійкості малих підприємств.

Слайд. 4 – Динаміка основних показників економічного розвитку малих підприємств України за період 2022- 2024 років.

Слайд 5 – Динаміка ключових фінансово-економічних показників ТОВ «Зеро» за 2022- 2024 роки.

Слайд 6 – Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Зеро».

Слайд 7 – Показники ліквідності ТОВ «Зеро».

Слайд 8 – Показники оборотності ТОВ «Зеро».

Слайд 9 – Основні напрямки підвищення ефективності (рентабельності) бізнес-діяльності ТОВ «Зеро».

Слайд 10 – Напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро».

6. Дата видачі завдання 03.11.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми та постановка завдання магістерської роботи	03.11.25	Виконано
2.	Розділ 1. Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності: теоретико-методичний аспект	10.11.25	Виконано
3.	Розділ 2. Аналіз та оцінка фінансової стійкості малого підприємства на прикладі ТОВ «ЗЕРО»	17.11.25	Виконано
4.	Розділ 3. Напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «ЗЕРО» в умовах невизначеності	24.11.25	Виконано
5.	Вступ і висновки до роботи	27.11.25	Виконано
6.	Оформлення роботи згідно встановлених вимог	30.11.25	Виконано
7.	Подання готової роботи з комплектом супровідних матеріалів на допуск до захисту	01.12.25	Виконано

Студент

_____ (підпис)

Тетяна СТЕФУРАК

Керівник роботи

_____ (підпис)

Уляна ВИТВИЦЬКА

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 79 сторінок, 10 таблиць, 10 рисунків, перелік посилань на джерела з 51 найменування, 3 додатки.

Актуальність теми дослідження. Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності, спричиненої початком повномасштабної війни, є вкрай актуальним, оскільки саме вона визначає їх здатність адаптуватися до кризових умов, проявляти гнучкість та забезпечувати подальший розвиток.

Метою магістерської роботи є розвиток теоретико-методичних аспектів та обґрунтування основних напрямів забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності.

Об'єктом дослідження у представленій магістерській роботі є процеси оцінювання й забезпечення фінансової стійкості малих підприємств України в умовах невизначеності. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад, інструментів та засобів забезпечення фінансової стійкості малих підприємств.

Теоретичні та практичні результати магістерської роботи полягають у наступному:

- 1) удосконалено теоретико-методичні аспекти забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності;
- 2) здійснено аналіз та оцінку фінансової стійкості малого підприємства на прикладі ТОВ «Зеро»;
- 3) обґрунтовано напрямки забезпечення фінансової ТОВ «Зеро» в умовах невизначеності.

Реалізація запропонованих напрямків забезпечить зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Зеро», призведе до покращення його фінансового стану та сформує фінансову основу його сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО, НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ОБОРОТНІСТЬ

ABSTRACT

Master's degree work contains 79 pages, 10 tables, 10 pictures, list of the used sources from 51 the names, 3 additions.

Relevance of the research topic. Ensuring the financial stability of small enterprises in conditions of uncertainty caused by the outbreak of full-scale war is extremely important, as it determines their ability to adapt to crisis conditions, demonstrate flexibility and ensure further development.

The aim of this master's thesis is to develop theoretical and methodological aspects and justify the main directions for ensuring the financial stability of small enterprises in conditions of uncertainty.

The object of research in this master's thesis is the processes of assessing and ensuring the financial stability of small enterprises in Ukraine in conditions of uncertainty. The subject of research is a set of theoretical and methodological principles, tools and means of ensuring the financial stability of small enterprises.

The theoretical and practical results of the master's work are as follows:

- 1) theoretical and methodological aspects of ensuring the financial stability of small enterprises in conditions of uncertainty have been improved;
- 2) the financial stability of a small enterprise has been analysed and assessed using the example of Zero LLC;
- 3) directions for ensuring the financial stability of Zero LLC in conditions of uncertainty have been substantiated.

The implementation of the proposed directions will ensure the strengthening of the financial stability of Zero LLC, lead to the improvement of its financial condition and form the financial basis for its sustainable development in the long term.

KEYWORDS: FINANCIAL STABILITY, SMALL ENTERPRISE, UNCERTAINTY, PROFITABILITY, TURNOVER

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.....	9
1.1 Фінансова стійкість малих підприємств: сутність та основні фактори впливу в умовах невизначеності.....	9
1.2 Обґрунтування методичних аспектів оцінювання фінансової стійкості малих підприємств.....	19
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЗЕРО».....	30
2.1 Основні тенденції розвитку малих підприємств України в умовах невизначеності.....	30
2.2 Загальна характеристика ТОВ «Зеро» та оцінка його бізнес-діяльності за 2022-2024 роки.	35
2.3 Аналіз та оцінювання фінансової стійкості малого підприємства ТОВ «Зеро»..	41
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ЗЕРО» В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	53
3.1 Напрямки поліпшення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро».....	53
3.2 Забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро» в умовах невизначеності.....	61
Висновки до розділу 3	68
ВИСНОВКИ	70
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.....	73
ДОДАТКИ.....	80
Бібліографічна довідка	

ВСТУП

Актуальність теми. Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності, спричиненої початком повномасштабної війни, є вкрай актуальним, оскільки саме вона визначає їх здатність адаптуватися до кризових умов, проявляти гнучкість та забезпечувати подальший розвиток.

Метою представленої магістерської роботи є розвиток теоретико-методичних аспектів та обґрунтування основних напрямів забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності.

З урахуванням зазначеної мети у магістерській роботі було сформовано і реалізовано такі завдання:

- висвітлити сутність фінансової стійкості малих підприємств та основні фактори впливу на неї;
- обґрунтувати методичні аспекти оцінювання фінансової стійкості малих підприємств, які враховують специфіку їх функціонування;
- охарактеризувати основні тенденції розвитку малих підприємств України в умовах невизначеності;
- здійснити загальну характеристику ТОВ «Зеро» на основі оцінки його бізнес-діяльності;
- на основі застосування багатокомпонентної методики здійснити аналіз та оцінювання фінансової стійкості ТОВ «Зеро»;
- обґрунтувати основні напрямки поліпшення ефективності бізнес-діяльності досліджуваного малого підприємства;
- запропонувати напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро».

Об'єктом дослідження у представленій магістерській роботі є процеси оцінювання й забезпечення фінансової стійкості малих підприємств України в умовах невизначеності. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад, інструментів та засобів забезпечення фінансової стійкості малих підприємств.

Для реалізації сформульованих завдань використано такі загальнонаукові теоретичні й спеціальні методи: теоретичного узагальнення та систематизації – для вивчення підходів до висвітлення сутності й уточнення дефініції «фінансова стійкість малого підприємства», індукції та дедукції – для обґрунтування методичних аспектів оцінювання фінансової стійкості малих підприємств, статистичного аналізу й групування – для висвітлення основних тенденцій розвитку малих підприємств України та оцінки бізнес-діяльності ТОВ «Зеро», коефіцієнтний та порівняльний – для оцінювання фінансової стійкості досліджуваного малого підприємства; абстрактно-логічний – для обґрунтування основних напрямів поліпшення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» та забезпечення його фінансової стійкості.

Інформаційною та статистичною основою магістерської роботи стали дані Державної служби статистики України, праці українських науковців у вітчизняних виданнях, матеріали науково-практичних конференцій, аналітичні звіти, а також річна фінансова звітність ТОВ «Зеро».

Науковою новизною одержаних результатів є розвиток теоретико-методичних аспектів забезпечення фінансової стійкості малих підприємств, а саме: запропоновано розглядати фінансову стійкість малого підприємства як його здатність збалансовано забезпечувати свою поточну та майбутню бізнес-діяльність фінансовими ресурсами, вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам (тобто генерувати прибуток та досягати поставлених цілей навіть при несприятливих умовах), а також формувати фінансові можливості для довгострокового сталого розвитку. Також доведено необхідність доповнити систему внутрішніх факторів впливу на фінансову стійкість підприємств екологічними, що у контексті євроінтеграції України, важливості дотримання суб'єктами господарювання принципів сталого розвитку та ESG-концепції є особливо актуальним.

У даній магістерській роботі представлено вступ, три розділи, висновки, перелік посилань на джерела з 51 найменування, три додатки.

РОЗДІЛ 1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

1.1 Фінансова стійкість малих підприємств: сутність та основні фактори впливу в умовах невизначеності

В умовах повномасштабної війни і як наслідок суттєвого зростання рівня невизначеності ведення бізнес-діяльності проблема забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, їх ліквідності та платоспроможності набуває особливої актуальності. Як відомо, малі підприємства є більш вразливими до погіршення економічних умов, вони перші відчують падіння попиту на продукцію й послуги внаслідок зниження купівельної спроможності населення та втрати традиційних ринків збуту, нестачу грошових резервів та труднощі із залученням нових джерел фінансування, розрив налагоджених ланцюгів поставок та здорожчання ресурсів, нестачу робочої сили через зовнішню міграцію, внутрішні переміщення та мобілізацію. Саме тому останнім часом кількість наукових публікацій та аналітичних досліджень, присвячених розв'язанню проблем малого бізнесу під час воєнного стану, суттєво зросла.

У контексті оцінювання та забезпечення фінансової стійкості малих підприємств доцільно виділити такі основні напрями наукових досліджень:

- сутність дефініції «фінансова стійкість підприємства» та чинники, що її визначають, висвітлювали у своїх працях Єфанов В.А. [1], Андрос С.В. [2], Витвицька У.Я. та Лесюк Р.І. [3], Ліснічук О.А. та Нестерчук Т.А. [4], Плиса В.Й., Цюпка А.В. та Мунтян Б.В. [5], Єпіфанова І.Ю. [6], Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В. та Яришко О.В. [7], Левкович О.В. та Калашнікова Ю. М. [8], Сподіна А.О. та Тарасенко І.О. [9], Чередніченко А.О., Васечко Л.І. та Рамський А.Ю. [10], Ганін В. та Алекперов Р. [11], Кармазіна А. [12];

- вивченню та виробленню методичних засад діагностики фінансової стійкості підприємств присвячені публікації Сак Т. В. та Шепелюк Н. П. [13], Шушкова Ю. В. та Фацієвич Р. Я. [14], Мельничук М. О. та Нагорна І. В. [15], Вівчар О. та Кос Т. [16], Костенко Ю., Короленко О. та Гузь М. [17], Мулик Я. [18], Павленко О. П. та Кожушко Д. В. [19], Рябчук О. та Мосійчук Є. [20], Лобода О. М. та Кириченко Н. В. [21], Степаненко О. І. та Канельська А.В. [22];

- аналіз й оцінку фінансової стійкості підприємств проводили Тимошенко А. О. [23], Роганова Г. та Кравченко І. [24], Ізюмська В. та Нікульшина А. [25], Приймак С. та Волкова О. [26], Чуй І. Р., Власюк Н. І. та Мицак О. В. [27];

- розробкою практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової стійкості та управління нею займалися Леонова Б. І., Островська О. А. та Круш В. В. [28], Марусяк Н. Л. [29], Васечко Л. І. [30], Іванов М. С. [31], Минів Р. М., Табацкова Г. В. та Молінський В. О. [32], Руденко М., Третяк Н., Кравченко О., Харченко О. та Плинокос Д. [33], Сидорчук І. [34], Іванов М. [35].

Інші аспекти фінансової стійкості, зокрема, її взаємозв'язок з фінансовою безпекою, досліджувала Ключко Т. [36], удосконаленням управління потенціалом фінансово-економічної стійкості на прикладі торговельних підприємств займалася Герєга О. В. [37], аналіз впливу цифрових технологій на забезпечення фінансової стійкості проводили Тєсля С. М. та Король М. В. [38], розробку засади державної політики підтримки малого бізнесу в умовах війни здійснювали Шушкова Ю. В. та Фацієвич Р. Я. [39].

Концептуальною працею у напрямку дослідження фінансової стійкості суб'єктів господарювання та методології її оцінювання вважаємо монографію Лахтіонової Л. А. «Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності» [40]. Авторкою на основі ретельного вивчення світового та вітчизняного доробку, а також опрацювання нормативно-законодавчої бази України уточнено поняття фінансової стійкості та здійснено його розмежування з такою дефініцією, як «фінансова рівновага», натомість «фінансова стійкість» та «фінансова стабільність» вважаються взаємозамінними. Особливої уваги

заслугує аналітичне вивчення Лахтіоною Л. А. фінансової стійкості суб'єктів малого підприємництва, що до того часу в спеціалізованій літературі зустрічалось вкрай рідко.

Науковиця трактує фінансову стійкість як «такий стан фінансових ресурсів, за якого суб'єкт ринкової ... економіки, вільно маневруючи грошовими коштами, здатний шляхом їх ефективного використання забезпечити безперервні процеси своєї операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також витрати на їх розширення та оновлення, появу їх нових напрямів і складових» [40, С.71]. Таким чином, основними характеристиками досліджуваного поняття авторка вважає:

- динамічність, тобто відсутність статичності, змінність під впливом дії різних факторів, тому фінансову стійкість слід оцінювати в часовому вимірі;
- інтегрованість, що породжує необхідність її дослідження у комплексі з показниками ліквідності, платоспроможності, структури активів й джерел їх фінансування (тобто капіталу);
- спрямованість на забезпечення не тільки безперебійності поточної бізнес-діяльності, але й на її розширення, тобто на розвиток суб'єкта господарювання.

Зважаючи на наявність величезної кількості наукових праць, присвячених фінансовій стійкості суб'єктів господарювання, та існування безлічі авторських тлумачень даного поняття, доцільно виокремити основні підходи. Зокрема, авторами Витвицькою У.Я. та Лесюк Р.І. було виділено: функціональний підхід, як спроможність підприємства ефективно функціонувати, цільовий підхід, як здатність підприємства здійснювати фінансову діяльність та досягати поставлених цілей, структурний підхід – як сукупність таких ознак, як кредитоспроможність, ліквідність, платоспроможність, збалансованість певних статей балансу, та інтегральний – як узагальнену характеристику, що передбачає застосування рейтингових оцінок та комплексних індикаторів [3, С.138].

На основі вивчення різних поглядів щодо трактування сутності досліджуваного поняття Приймак С. та Волкова О. виділили такі ознаки фінансової стійкості суб'єкта господарювання [18]:

- забезпеченість підприємства стабільними джерелами фінансування;
- оптимальна структура капіталу (активів);
- ефективне формування, розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства;
- необхідний рівень платоспроможності підприємства;
- високий рівень рентабельності;
- безперервність виробничо-збутової діяльності;
- мінімальний підприємницький ризик.

Малий бізнес є особливим сектором національної економіки, який першим відчув негативний вплив розгортання повномасштабної війни. Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств є вкрай важливим, оскільки їх життєздатність залежить від стабільності попиту та платоспроможності населення, вони мають значно менші фінансові резерви (так звану «фінансову подушку»), аніж великі та середні підприємства, доступ до кредитних ресурсів у них зазвичай є ускладненим, і загалом, вони є більш вразливими до кризових зовнішніх явищ. Тобто фінансова стійкість малих підприємств – це не просто їх фінансова характеристика, а без перебільшення, беззаперечна умова виживання.

Разом з тим, аналіз наукових публікацій, присвячених фінансовій стійкості суб'єктів господарювання, показав, що сутність даного поняття саме у контексті малих підприємств є недостатньо висвітленою. Крім того, як слушно зазначає Марусяк Н. Л. [29], повномасштабна війна спричинила глибокі трансформації та посилення невизначеності умов господарювання, тому забезпечення фінансової стійкості малих підприємств потребує нових підходів.

Насамперед вважаємо за доцільним здійснити уточнення даної дефініції, а саме: фінансова стійкість малого підприємства – це його здатність (саме здатність, а не стан, оскільки стійкість є динамічною характеристикою)

збалансовано забезпечувати свою поточну та майбутню бізнес-діяльність фінансовими ресурсами, вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання (а значить зберігати платоспроможність), протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам (тобто генерувати прибуток та досягати поставлених цілей навіть при несприятливих умовах), а також формувати фінансові можливості для довгострокового сталого розвитку.

Слід наголосити на особливій важливості сталого розвитку для малих підприємств, оскільки дотримання його принципів забезпечуватиме:

- поліпшення їх конкурентоспроможності – підприємства, які впроваджують сталі практики у свою бізнес-діяльність набувають додаткові конкурентні переваги, бо попит на екологічну продукцію чи послуги зростає;

- підвищення їх інвестиційної привабливості – важливим критерієм можливості залучення інвестицій є соціальна та екологічна відповідальність потенційного реципієнта інвестиційних ресурсів;

- покращення ділової репутації та збільшення лояльності й довіри з боку споживачів, ділових партнерів, місцевих громад, держави.

Це у комплексі забезпечить довгострокову стійкість та життєздатність даного сектора економіки й відповідає ухваленій Урядом України Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року [41].

Вважаємо за доцільним виділити й охарактеризувати основні ознаки фінансової стійкості малого підприємства (рисунок 1.1).

Схожі ознаки фінансової стійкості малих підприємств виділяє у своєму дослідженні Тимошенко А. О., зазначаючи, що «фінансова стійкість МСП (малих та середніх підприємств) визначається співвідношенням власних і залучених ресурсів, ліквідністю активів, платоспроможністю та здатністю генерувати прибуток навіть за несприятливих умов» [23, С.109], та Марусяк Н. Л., котра характеризує фінансову стійкість як «... динамічне явище, що залежить не лише від структури капіталу й платоспроможності, а й від

здатності підприємства проти діяти шокам, швидко перебудувувати виробничі процеси та прогнозувати ризики» [29, С.487].

Рисунок 1.1 – Основні ознаки фінансової стійкості малого підприємства

Важливим етапом дослідження фінансової стійкості малих підприємств є визначення сукупності факторів, які мають на неї визначальний вплив. Проведені вивчення наукових праць з досліджуваної проблематики показали, що більшість авторів з чималої кількості факторів найбільшу увагу приділяють зовнішнім та внутрішнім чинникам, що підтверджують дані, наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Класифікаційні ознаки та види факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства, запропоновані різними авторами

Класифікаційні ознаки та відповідні види факторів	Єфанов В. А. [1]	Андрос С. В. [2]	Витвицька У. Я., Лесюк Р. І. [3]	Лісничук О. А., Нестерчук Т. А. [4]	Ткаченко Є. Ю., Фагюха В. В. та ін. [7]	Сподіна А. О., Тарасенко І. О. [9]	Чередніченко А. О., Васечко Л. І. та ін. [10]	Ганін В., Алекперов Р. [11]	Кармазіна А. [12]	Мулик Я. [18]	Павленко О. П., Кожушко Д. В. [19]	Марусяк Н. Л. [29]	Васечко Л. І. [30]	Герета О. В. [37]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. За місцем виникнення: - зовнішні - внутрішні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. За важливістю результату: - основні - другорядні	+				+									
3. За структурою: - прості - складні	+				+									
4. За часом дії: - постійні - тимчасові	+				+									
5. За масштабами - одноосібні - багатоосібні					+									
6. За можливістю прогнозування: - прогнозовані - умовно прогнозовані					+									
7. За ступенем впливу: - позитивні - негативні					+					+				
8. За залежністю від підприємства: - залежні - незалежні											+			

Як видно з таблиці 1.1, окрім зовнішніх та внутрішніх факторів, науковці часто досліджують основні та другорядні фактори (тобто виділяють їх за важливістю результату), прості та складні (тобто виділяють їх за структурою) та постійні й тимчасові (тобто виділяють їх за часом дії). Не погоджуємося з Павленко О. П. та Кожушко Д. В. [19], котрі виокремлюють залежні та незалежні фактори за такою класифікаційною ознакою, як залежність від підприємства, оскільки це не що інше, як ті ж самі внутрішні й зовнішні фактори.

Найбільш повною мірою сукупність зовнішніх факторів представлена в працях Витвицької У.Я. й Лесюк Р.І. та Ткаченко Є. Ю., Фатюхи В. В. й Яришко О. В., де авторами виокремлено: політико-правові (війна, політична стабільність, державне регулювання економіки, ефективність правової системи країни), економічні (обсяг ВНД, темпи інфляції, стабільність податкової системи), ринкові (стан ринку, тип та рівень конкуренції, співвідношення між попитом та пропозицією), фінансові (грошово-кредитна, фінансова та валютна політика держави), технологічні (темпи розвитку НТП у галузі, процеси цифровізації), соціально-демографічні (соціальна нестабільність, структура населення, міграційні процеси, рівень безробіття) та загальні (стихійні лиха, форс-мажорні обставини) [3, 7].

Щодо внутрішніх факторів, на які підприємство може і має впливати, то переважно науковці виділяють операційні, інвестиційні та фінансові фактори. До перших відносять ефективність загального управління підприємством та окремих ланок, таких як от управління витратами, ресурсами, активами, успішність реалізації виробничої й маркетингової політики, диверсифікація ринків збуту, покупців та постачальників. До інвестиційних факторів відносять ефективність інвестиційної політики підприємства, рівень його інвестиційної активності та ступінь диверсифікації інвестиційної діяльності, успішність реалізації інвестиційних проєктів [2, 4, 7, 19, 30].

Фінансові фактори найбільш комплексно представлені у працях [3] та [9], де вони розглядаються за такими групами: капітал (розмір статутного капіталу, можливість формування резервів, темпи капіталізації підприємства), активи (їх оптимальна структура та ефективність використання), ресурси (спроможність позичати кошти із визначеними параметрами, оптимальна питома вага позикових засобів), ліквідність (здатність досягати фінансову рівновагу, збалансованість вхідних та вихідних cash flows), рентабельність (ефективність управління доходами й витратами, маржа).

Також у вище вказаних працях авторами представлено внутрішні нефінансові фактори, зокрема, організаційно-структурні (корпоративна культура та ділова репутація підприємства, кваліфікація персоналу, дієвість системи мотивації праці) та виробничо-технологічні (технічна оснащеність підприємства, рівень впровадження цифрових технологій, інноваційна активність) [3], [9].

Зважаючи на процеси євроінтеграції України, важливість дотримання суб'єктами господарювання принципів сталого розвитку та актуальність ESG-концепції, вважаємо за доцільне доповнити систему внутрішніх факторів, що визначають фінансову стійкість підприємств, екологічними чинниками [42-43]. Оскільки чим ефективнішим буде використання енергоресурсів (а їх вартість суттєво зросла в умовах повномасштабної війни та постійних руйнувань енергетичних об'єктів унаслідок обстрілів), тим нижчим буде рівень собівартості й операційних витрат підприємства загалом. Це призведе до підвищення маржі, стабілізації грошових потоків, вивільнення ресурсів і можливості формування фінансових резервів чи інвестування у подальший розвиток.

Також великі обсяги викидів парникових газів можуть призвести до зростання екологічних платежів, підвищення ризику штрафів, необхідності проведення модернізації обладнання й устаткування та обмеженого доступу до програм фінансування бізнесу, які враховують ESG-критерії.

При високому рівні споживання природних ресурсів (води, газу, сировини природного походження), підприємство стає фінансово вразливим за умов зростання цін чи обмеженні доступності до них. Знову ж таки, це негативно впливатиме на собівартість продукції й рентабельність діяльності, може призвести до зростання ризиків зупинки виробництва й втрати можливості здійснення безперервної операційної діяльності.

І зрештою, екологічно відповідальні підприємства мають кращу можливість отримувати дешевші кредити, претендувати на гранти та брати участь у програмах фінансування ЄС. Це особливо є актуальним саме для малих підприємств, які мають зазвичай труднощі із доступом до фінансових ресурсів. Таким чином, екологічні фактори мають суттєвий вплив на фінансову стійкість підприємств, у тому числі й малих.

В умовах повномасштабної війни й зростання невизначеності подальших умов ведення бізнес-діяльності, з'явилися нові фактори впливу на фінансову стійкість підприємств, визначальними з яких є [3], [22]:

- зниження купівельної спроможності населення і як наслідок – падіння попиту і зниження доходів суб'єктів господарювання;
- порушення традиційних ланцюгів поставок і проблеми з логістикою, що спричинило зростання транспортних витрат й збільшення тривалості постачання ресурсів й готової продукції;
- скорочення виробничих потужностей унаслідок бойових дій й ракетних обстрілів, що призвели до руйнувань підприємств й знищення їх активів;
- зростання витрат унаслідок високих темпів інфляції, підвищення вартості енергоресурсів й сировини;
- труднощі з фінансуванням поточної діяльності, зниження платоспроможності, низька кредитоспроможність, дефіцит власних оборотних коштів;

- нестача робочої сили унаслідок еміграції, внутрішнього переміщення та мобілізації працівників, що зумовило зростання витрат на пошук й навчання нового персоналу;

- необхідність забезпечення інформаційної безпеки бізнесу унаслідок зростання кількості кібератак ворога та випадків фішингу. Застосування сучасних інформаційних технологій та ефективної системи управління ризиками, проведення внутрішніх безпекових аудитів потребує понесення певних витрат, у тому числі й на відповідну підготовку персоналу.

Таким чином, забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах посилення невизначеності подальшої бізнес-діяльності вимагає поглибленого розуміння сутності даного поняття, виокремлення нових ключових факторів впливу на неї та застосування інноваційних підходів до управління відповідними процесами.

1.2 Обґрунтування методичних аспектів оцінювання фінансової стійкості малих підприємств

Удосконалення та розвиток методології оцінювання фінансової стійкості підприємств постійно знаходиться в центрі уваги науковців та фінансових аналітиків-практиків. Разом з тим, зважаючи на багатоаспектність даного поняття, на сьогодні вітчизняною наукою так і не вироблено єдиного загальноприйнятого підходу до аналізу й оцінки фінансової стійкості підприємств.

Традиційно виділяють всім методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємств, їх суть та стислу характеристику подано в таблиці 1.2. Вибір конкретного підходу залежить від мети, завдань, достатності та доступності інформаційного забезпечення процесу дослідження.

Таблиця 1.2 – Основні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємств

Найменування підходу	Суть підходу	Результат оцінювання
1	2	3
1. Агрегатний	Розрахунок й аналіз абсолютних показників фінансової стійкості.	Визначення типу фінансової стійкості.
2. Коефіцієнтний	Розрахунок й аналіз відносних показників фінансової стійкості та їх порівняння з нормативними (рекомендованими) значеннями.	Оцінка реального фінансового стану підприємства, виявлення слабких та сильних сторін його бізнес-діяльності.
3. Маржинальний	Розрахунок порогу рентабельності на основі поділу витрат на постійні і змінні, розрахунок показника маржинального доходу.	Визначення запасу фінансової стійкості.
4. Бальний	Присвоєння певної кількості балів кожному із сукупності показників залежно від ступеня відповідності його фактичного значення нормативному.	Визначення класу фінансової стійкості.
5. Балансовий	Використання балансової моделі.	Оцінка фінансової стійкості з урахуванням ступеня покриття запасів та основних засобів джерелами фінансування.
6. Інтегральний	Інтегральна оцінка ступеня фінансової стійкості з використанням узагальнюючого показника.	Визначення ступеня фінансової стійкості та виявлення тенденцій її зміни.
7. Факторний	Проведення факторного аналізу, який включає побудову ланцюга обраних показників та аналіз темпів їх зростання.	Визначення величини впливу та важливості обраних показників на фінансову стійкість підприємства.
8. Матричний	Складання матричних балансів.	Визначення зв'язку статей активу й пасиву балансу, розрахунок структури і визначення якості активів балансу та достатності джерел їх фінансування.

Джерело: сформовано на основі [15], [19], [40]

Більшість науковців, зокрема, Мельничук М. О., Нагорна І. В. [15], Павленко О. П., Кожушко Д. В. [19], схиляється до думки, що найбільш поширеним підходом до оцінки фінансової стійкості підприємств є коефіцієнтний, який передбачає розрахунок відносних показників та порівняння отриманих значень із нормативними, а також вивчення основних

тенденцій їх динаміки. Перевагою такого підходу є доступність інформаційного забезпечення, оскільки основним джерелом необхідної інформації є фінансова звітність підприємства, що суттєво спрощує процедуру проведення досліджень.

Разом з тим, Лахтіонова Л. А. у своїй монографії порушує наступні дискусійні питання щодо методики аналізу фінансової стійкості на основі відносних (та й абсолютних) показників [40, С. 98]:

- по-перше, це відсутність єдиного підходу до формування переліку показників та виділення їх в окремі групи;
- по-друге, відсутність єдиного підходу до найменування показників;
- по-третє, відсутність єдиного підходу до розрахунку певних показників;
- по-четверте, відсутність єдиного підходу до кількості показників оцінки фінансової стійкості (зазвичай, виділяють 6-10 коефіцієнтів, Лахтіонова Л. А. наводить 18);
- по-п'яте, відсутність єдиних нормативних (чи рекомендованих) значень.

Все це значно ускладнює проведення аналізу, особливо новачками чи недостатньо компетентними особами у даній сфері, якими можуть бути, до прикладу, власники малих підприємств, котрі часто вимушені виконувати й функції фінансового менеджера. До того ж, наразі практикою фінансового аналізу не вироблено при формуванні переліку оціночних показників та встановленні їх рекомендованих значень враховувати специфіку суб'єктів господарювання (наприклад, малих підприємств) та галузеві особливості їх функціонування.

Вважаємо за необхідне при формуванні методики оцінювання фінансової стійкості малих підприємств враховувати особливості, зумовлені відповідними масштабами їх бізнес-діяльності, обмеженістю фінансових ресурсів, підвищеною чутливістю до зовнішніх загроз. Саме тому традиційні методики, розроблені для великих та середніх підприємств, у випадку

застосування їх до малого бізнесу не дають надійних результатів і тому потребують адаптації.

По-перше, фінансові можливості малих підприємств розглядаються переважно у межах короткострокового періоду, тобто банківські установи, кредитори, потенційні інвестори оцінюють їх швидше за поточною ліквідністю й платоспроможністю, тобто здатністю виконувати короткострокові зобов'язання. У випадку ж великих чи середніх компаній більш цінним критерієм є довгострокова структура капіталу. Оскільки в складі позикових ресурсів малих підприємств в основному переважає поточна заборгованість, то доцільно приділяти увагу її структурі, ступеню її забезпечення оборотними активами, рівню та динаміці кредиторської заборгованості, швидкості її погашення.

За таких умов для малих підприємств актуальним є проведення аналізу власних оборотних джерел фінансування, так як їх достатність визначатиме спроможність підприємства підтримувати необхідний рівень ліквідності, а також проводити безперебійну операційну діяльність, особливо в умовах посилення невизначеності та кризових явищ. Нестача таких коштів створюватиме ризик виникнення касових розривів, що в умовах малого бізнесу та його вразливості до зовнішніх загроз може призвести до критичних наслідків. Саме тому методика оцінки фінансової стійкості має передбачати розрахунок такого показника, як власні оборотні кошти, надлишку чи дефіциту джерел покриття запасів, визначення типу фінансової стійкості.

По-друге, як пропонує у своїх працях Лахтіонова Л. А., доцільно використовувати не лише відносні, а й ширше саме абсолютні критерії фінансової стійкості, оскільки коефіцієнти можуть бути спотворені унаслідок низьких значень показників, які використовувались для їх розрахунку (в знаменнику). Як наслідок, це може призвести до помилкової інтерпретації отриманих результатів і прийняття хибних управлінських рішень [40], [44].

По-третє, важливою запорукою фінансової стійкості малих підприємств є стабільність грошових потоків, що генеруються операційною діяльністю.

Часто малі підприємства залежать від незначної кількості покупців, мають нерегулярні надходження грошових коштів і у них відсутні фінансові резерви (так звана «фінансова подушка»). Тому оцінка фінансової стійкості таких суб'єктів господарювання має передбачати аналіз грошових потоків, що дасть змогу визначити їх реальну спроможність забезпечувати фінансову рівновагу та життєдіяльність. Проте потреба використання інформації про рух грошових потоків робить неможливим такі дослідження зовнішніми користувачами, оскільки малі підприємства не формують форми фінансової звітності № 3.

До того ж, малі підприємства формують спрощену фінансову звітність – спрощені Баланс форми №1-м та Звіт про фінансові результати форми №2-м, тому методика аналізу фінансової стійкості має бути адаптована під них.

По-четверте, особливістю функціонування малих підприємств є зазвичай мінімальний статутний капітал та невеликий розмір власного капіталу. Часто власники фінансують діяльність своїми коштами, мають необліковані резерви або використовують особисті активи для підтримки бізнесу. Саме тому не зовсім доречно використовувати загальноприйняті для великих компаній нормативні значення таких показників, як, наприклад, коефіцієнт автономії або коефіцієнт фінансової залежності, або необхідно здійснювати інтерпретацію отриманих результатів з врахуванням специфіки малих підприємств.

По-п'яте, як правило, малі підприємства здійснюють бізнес-діяльність з невеликими фінансовими ресурсами і мають обмежені можливості довгострокового залучення капіталу, тому для забезпечення їх фінансової стійкості важливою є оборотність – активів, запасів, дебіторської заборгованості. Висока швидкість обертання при низькому рівні рентабельності чи дефіциті власних джерел може вказувати на надмірну залежність від поточного виторгу та недостатність фінансових резервів, у той час як низька швидкість сигналізуватиме про ймовірність настання ризику втрати ліквідності.

Враховуючи все вище сказане, пропонуємо проводити оцінку фінансової стійкості досліджуваного малого підприємства в наступній послідовності (рисунок 1.2):

Рисунок 1.2 – Багатокомпонентна методика оцінювання фінансової стійкості фінансової стійкості малих підприємств

1. розрахунок наступних абсолютних показників фінансової стійкості малого підприємства:

- наявність власних оборотних коштів (ВОК);
- наявність власних та довгострокових позикових джерел формування запасів (ВД);
- наявність основних джерел формування запасів (ОД);
- надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (Δ ВОК);
- надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел формування оборотних активів (Δ ВД);
- надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (Δ ОД).

Порядок їх розрахунку та обґрунтування вибору представлені у додатку А.

2. Визначення типу фінансової стійкості малого підприємства.

Розрізняють чотири типи фінансової стійкості: абсолютна, нормальна, нестійкий та кризовий фінансовий стан [4], [24], [40].

При абсолютній фінансовій стійкості (перший тип) власні кошти покривають запаси й витрати, а це означає, що підприємство повністю незалежне від кредиторів, що, в принципі, на практиці зустрічається нечасто. Існує думка, що такий тип фінансової стійкості не слід вважати ідеальним, оскільки менеджмент підприємства не використовує зовнішніх джерел для фінансування бізнес-діяльності [4, С.458].

За нормальної фінансової стійкості (другий тип фінансової стійкості) запаси і витрати покриваються за рахунок власних коштів і довгострокових позикових. Такий тип фінансування вважається найбільш бажаним для суб'єктів господарювання.

За нестійкого або передкризового фінансового становища (третій тип фінансової стійкості) запаси і витрати покриваються власними й довгостроковими позиковими та короткостроковими кредитами і позиками. Такий тип фінансової стійкості характеризується порушенням поточної

платоспроможності, проте підприємство має можливість відновити фінансову рівновагу за рахунок поповнення власного капіталу, зменшення обсягу дебіторської заборгованості, пришвидшення оборотності запасів. Фінансова нестійкість вважається допустимою, за умови, що сума короткострокових кредитів та позичених коштів, залучених для фінансування запасів, не перевищуватиме сумарної вартості сировини, матеріалів та готової продукції [4, С.458].

За кризового фінансового становища (четвертий тип фінансової стійкості) запаси і витрати суб'єкта господарювання не покриваються усіма можливими коштами – власними та позиковими. Фактично, підприємство наближається до банкрутства, бо грошові засоби, короткострокові фінансові інвестиції та дебіторка підприємства не покривають його прострочених позик та кредиторської заборгованості.

Визначення конкретного типу фінансової стійкості здійснюється за таблицею 1.3.

Таблиця 1.3 – Типи фінансової стійкості підприємств

Абсолютна фінансова стійкість	Нормальна фінансова стійкість	Нестійкий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан
1	2	3	4
$3 \leq \text{ВОК}$	$3 \leq \text{ВД}$	$3 \leq \text{ОД}$	$3 > \text{ОД}$
$\Delta \text{ВОК} \geq 0$	$\Delta \text{ВОК} \geq 0$	$\Delta \text{ВОК} \geq 0$	$\Delta \text{ВОК} \leq 0$

3. Розрахунок відносних показників (коефіцієнтів) фінансової стійкості малого підприємства – їх перелік, порядок визначення та характеристику представлено в додатку Б.

4. Як було обґрунтовано у попередньому розділі роботи, фінансова стійкість малих підприємств визначається також здатністю виконувати зобов'язання (насамперед короткострокові) за рахунок наявних засобів. Тому вважаємо за доцільне доповнити дослідження коефіцієнтами ліквідності – їх перелік, порядок визначення та характеристика також представлені в додатку Б.

5. Знову ж таки, як було доведено вище, фінансова стійкість малих підприємств забезпечується високою оборотністю капіталу, тому пропонуємо доповнити аналіз показниками оборотності, перелік яких, порядок визначення та характеристика також представлені в додатку Б.

6. Оскільки фінансова стійкість малих підприємств характеризується їх здатністю до відтворення та розвитку, що було обґрунтовано у попередньому розділі даної магістерської роботи, то пропонуємо при оцінюванні фінансової стійкості досліджуваного малого підприємства розглядати також показники рентабельності – їх перелік, порядок визначення та характеристика наведені в додатку Б.

Таким чином, при проведенні оцінювання фінансової стійкості малих підприємств необхідно враховувати специфіку їх бізнес-діяльності, зазвичай обмежені фінансові можливості, короткий операційний цикл, спрощену звітність, значну залежність від ліквідності, поточної платоспроможності й оборотності, а також вразливість до зовнішніх факторів.

Висновки до розділу 1

На основі вивчення різних підходів до трактування сутності фінансової стійкості підприємства у роботі було здійснено уточнення даної дефініції, а саме: фінансова стійкість малого підприємства – це його здатність збалансовано забезпечувати свою поточну та майбутню бізнес-діяльність фінансовими ресурсами, вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання (а значить зберігати платоспроможність), протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам (тобто генерувати прибуток та досягати поставлених цілей навіть при несприятливих умовах), а також формувати фінансові можливості для довгострокового сталого розвитку.

Було обґрунтовано важливість дотримання принципів сталого розвитку для малих підприємств, оскільки це забезпечуватиме поліпшення їх конкурентоспроможності, підвищення інвестиційної привабливості,

покращення ділової репутації та збільшення лояльності й довіри з боку споживачів, ділових партнерів, місцевих громад, держави. Такий підхід також відповідає ухваленій Урядом України Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року.

Проведені дослідження показали, що більшість авторів найбільшу увагу приділяють зовнішнім та внутрішнім факторам впливу на фінансову стійкість підприємства. У складі зовнішніх факторів традиційно виділяють політико-правові, економічні, ринкові, фінансові, технологічні, соціально-демографічні та загальні. Серед внутрішніх чинників зазвичай виокремлюють операційні, інвестиційні та фінансові. Доведена необхідність доповнити систему внутрішніх факторів екологічними, що у контексті євроінтеграції України, важливості дотримання суб'єктами господарювання принципів сталого розвитку та ESG-концепції стає особливо актуальним. Екологічно відповідальні підприємства мають кращу можливість отримувати дешевші кредити, претендувати на гранти, брати участь у програмах фінансування ЄС, а значить мають кращі умови для забезпечення фінансової стійкості.

У роботі обґрунтовано, що при формуванні методики оцінювання фінансової стійкості малих підприємств необхідно враховувати особливості, зумовлені відповідними масштабами їх бізнес-діяльності, обмеженістю фінансових ресурсів та підвищеною чутливістю до зовнішніх загроз.

Запропоновано проводити аналіз й оцінку фінансової стійкості досліджуваного малого підприємства за такими етапами: розрахунок абсолютних показників, визначення типу фінансової стійкості, розрахунок відносних показників (коефіцієнтів) фінансової стійкості, розрахунок показників ліквідності, розрахунок показників оборотності та розрахунок показників рентабельності. Така методика є багатокomпонентною, оскільки поєднує різні групи показників, адаптованих до специфіки функціонування малих підприємств. Її основна відмінність полягає у врахуванні здатності суб'єктів малого бізнесу підтримувати ліквідність й поточну

платоспроможність, забезпечувати безперервну операційну діяльність, формувати фінансові можливості для подальшого відтворення й розвитку в умовах посилення невизначеності та ризиків. Застосування такої методики на практиці дасть змогу забезпечити об'єктивність результатів оцінювання фінансової стійкості малих підприємств та сформувати основу для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень щодо її поліпшення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЗЕРО»

2.1 Основні тенденції розвитку малих підприємств України в умовах невизначеності

Основу національної економіки становить малий та середній бізнес. Саме він створює робочі місця, активно наповнює ринок товарами й послугами, формує надходження коштів до державного та місцевих бюджетів, тобто сприяє розвитку конкурентного середовища та забезпечує економічну й соціальну стабільність в країні.

Станом на 2022 рік малі й середні компанії склали 99,9% від усієї кількості підприємств України, у них було зайнято 81,6% загальної чисельності працівників. Саме цей сектор економіки створював 70,2% доданої вартості, що перевищує рівень відповідного критерію в Європейському Союзі та в країнах Східного партнерства (Молдові, Грузії, Вірменії та Азербайджані) [45, С.13].

Разом з тим, переважно малі і середні компанії функціонують в галузях з низькою доданою вартістю – понад 38% їх кількості припадає на оптову й роздрібну торгівлю, хоча в останні роки спостерігається тенденція до зниження їх концентрації у цій сфері. Натомість зростає присутність у секторі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – до 17,1% у 2022 році, що на 7,6% перевищує рівень 2018 року [45, С.20].

Розгортання повномасштабної війни здійснило вагомий вплив на діяльність малих підприємств, продемонструвавши їх високу вразливість до зовнішніх ризиків й загроз. Так, у квітні 2022 року кожне п'яте мале підприємство України припинило свою бізнес-діяльність, половина працювали на 10-60% потужності і лише близько 14% працювали без змін. Серед великих підприємств статистика інша: кожне п'ятдесяте (а це близько 2%) припинило діяльність, 41% працювали на повну потужність [46].

Різкий спад ділової активності, суттєве зниження платоспроможності населення і його переорієнтація на товари першої необхідності, труднощі з логістикою та необхідність формування нових ланцюгів постачання, відтік працівників унаслідок міграції, внутрішнього переміщення та мобілізації, ракетні та дроніві атаки на об'єкти критичної інфраструктури, масові й тривалі знеструмлення, зростання витрат, пошкодження та знищення активів – усі ці чинники завдали серйозних втрат і призвели до дестабілізації малого бізнесу.

Щодо фінансових втрат, то у переважній більшості випадків їх розмір оцінюється сумою до 100 тис. доларів США. При цьому цілком закономірно, що в східних і південних областях України малий бізнес зазнав у 1,5 рази більших втрат, ніж у західних. З лютого 2022 року понад 13% компаній здійснили повну чи часткову релокацію [45, С.24].

Розглянемо показники, на основі яких можна отримати загальне уявлення про економічний розвиток малих підприємств України в період посилення невизначеності, спричиненого повномасштабною війною (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Показники економічного розвитку малих підприємств України за період 2022- 2024 років

Показник	2022	2023	2024
1	2	3	4
Кількість малих підприємств, од.	246 647	293 270	271 021
Темпи росту базисні, %	100,0	118,9	109,9
Питома вага малих підприємств у загальній кількості підприємств, %	94,2	95,2	94,9
Темпи росту базисні, %	100,0	101,1	100,7
Обсяг реалізованої продукції малими підприємствами, тис. грн.	2 101 911 969	2 668 866 291	2 802 806 693
Темпи росту базисні, %	100,0	127,0	133,3
Питома вага у загальному обсязі реалізованої продукції, %	19,0	19,8	17,9
Темпи росту базисні, %	100,0	104,2	94,2
Витрати на виробництво продукції малих підприємств, тис. грн.	1 251 461 751	1 305 552 501	1 425 547 837
Темпи росту базисні, %	100,0	104,3	113,9

Продовження таблиця 2.1

1	2	3	4
Капітальні інвестиції малих підприємств, тис. грн.	54 643 387	77 143 164	81 073 859
Темпи росту базисні, %	100,0	141,2	148,4
Питома вага прибуткових малих підприємств, %	65,5	70,4	71,2
Темпи росту базисні, %	100,0	107,5	108,7

Джерело: сформовано на основі [47]

Динаміка основних з наведених у таблиці 2.1 показників представлена на рисунку 2.1.

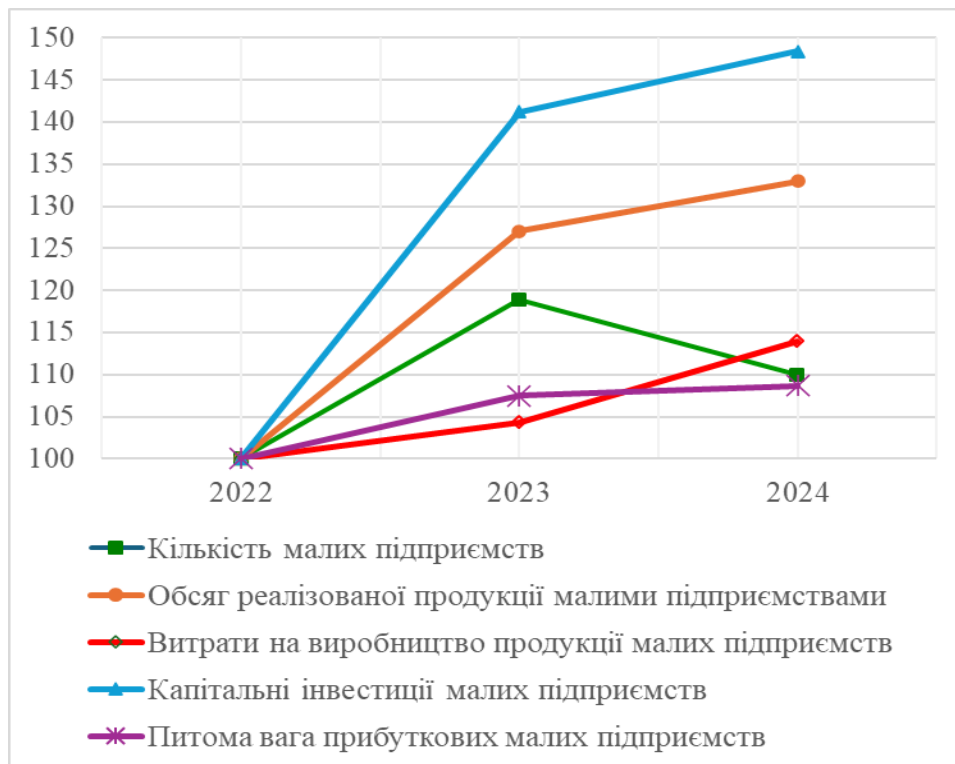

Рисунок 2.1 – Динаміка основних показників економічного розвитку малих підприємств України за період 2022- 2024 років

Як бачимо, кількість малих підприємств в Україні у 2023 році зросла на 18,9% порівняно з 2022 роком, проте у 2024 відбулось певне зниження їх кількості – на 22,2 тисячі, проте це все ще перевищує рівень базового 2022 року

на 9,9%. Стосовно питомої ваги малих підприємств у загальній кількості підприємств України, то вона коливалась несуттєво – в межах 94,2-95,9%.

Натомість обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) малих підприємств мав стійку тенденцію до зростання: так, у 2023 році він зріс на 27%, а в 2024 році – на 33,3% порівняно з базовим роком. Не дивлячись на таке зростання, питома вага малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) усіх підприємств України у 2024 році скоротилася до 17,9% при 19% у 2022 та 19,8% у 2023. Тобто можна припустити, що інші підприємства – великі, і, особливо, середні нарощували обсяги реалізації більшими темпами.

Позитивним є той факт, що витрати на виробництво продукції (товарів, робіт, послуг) малих підприємств були суттєво нижчими від обсягів реалізації (це забезпечувало отримання прибутку) і зростали значно меншими темпами: так, у 2023 році витрати зросли на 4,3%, а у 2024 році – на 13,9% порівняно з базовим 2022 роком.

Особливо позитивно слід відмітити суттєве зростання капітальних інвестицій малих підприємств – з 54,64 млрд. грн. у 2022 році до 77,14 млрд. грн. у 2023 та до 81,07 млрд. грн. у 2024 році, тобто відповідно на 41,2% та 48,4% порівняно з базисним роком. При чому за нашими розрахунками, близько третини інвестицій було спрямовано у будівництво та перебудову будівель (27,7-31,6%), а майже дві третини – у машини й обладнання (61,0-65,5%). Незначною була питома вага інвестицій у нематеріальні активи – 2,2-4,2%, і конкретно в придбання програмного забезпечення – лише 0,85-1,65% від загального обсягу капітальних інвестицій малих підприємств, що можна вважати недостатнім в умовах гострої необхідності інтенсивної цифровізації бізнес-середовища України.

Разом з тим, за даними Державної служби статистики України [48] сукупним чистим фінансовим результатом малих підприємств у 2022-2023 роках був збиток, який склав відповідно 93,11 млрд. грн. та 12,44 млрд. грн. Та вже у 2024 році фінансовим результатом малих підприємств був чистий

прибуток – в обсязі 108,03 млрд. грн. Загалом питома вага малих підприємств, які отримали чистий прибуток, за досліджуваний період зросла з 65,5% у 2022 році до 70,4% у 2023 та 71,2% у 2024. Відповідно, питома вага збиткових малих підприємств скоротилася з 34,5% у 2022 році до 29,6% у 2023 та 28,8% у 2024, тобто все таки третина малих підприємств України є збитковими.

Не зважаючи на позитивну тенденцію більшості показників, що характеризують розвиток малих підприємств України в умовах невизначеності, слід розуміти, що війна суттєво вплинула на фінансову стійкість усіх суб'єктів господарювання.

Проведені Степаненко О. І. та Канельською А. В. дослідження продемонстрували, що зміна фінансових індикаторів унаслідок війни сильно залежить від галузі функціонування компанії: так, підприємства аграрного сектору, IT-індустрії, маркетингу зазнали меншого негативного впливу, що можна пояснити їх високою адаптивністю, гнучкістю, вмінням перебудувати виробничі процеси та розширювати ринки збуту. Найбільших втрат зазнали підприємства промисловості, будівництва, торгівлі, сфери послуг, тобто ті, які в основному залежать від споживчого попиту [22].

В умовах суттєвого зниження купівельної спроможності населення та зниження ділової активності практично усі підприємства зіштовхнулися з проблемою платоспроможності та ліквідності, що змусило їх змінити фінансову поведінку. За таких обставин, коли невизначеність економічної ситуації зростає, а фінансові ресурси суб'єктів господарювання є обмеженими, основними індикаторами успішності функціонування підприємств стали показники рентабельності та оборотності. Прибуткова бізнес-діяльність дає змогу не лише забезпечити виживання, а й забезпечить поштовх для подальшого розвитку.

Окрім того, трансформації потребують підходи до формування фінансової політики підприємств, більшу увагу слід приділяти формуванню грошових резервів, здійсненню оперативного управління, більш ширшому використанню цифрових інструментів у бізнес-діяльності, не нехтуючи при цьому соціальною відповідальністю.

2.2 Загальна характеристика ТОВ «Зеро» та оцінка його бізнес-діяльності за 2022-2024 роки

Мале підприємство товариство з обмеженою відповідальністю «Зеро» (надалі – ТОВ «Зеро») було створене 09.12.1992 р. і діє на принципах самоокупності та самофінансування. Статутний капітал товариства становить 0,2 тис. грн.

Юридична адреса ТОВ «Зеро»: м. Івано-Франківськ, вул. Молодіжна, 54/44.

Згідно засновницьких документів (Статуту) ТОВ «Зеро» створене для ведення на комерційних засадах господарської діяльності в галузі виробництва, торгівлі та надання послуг з метою отримання прибутку. За даними сервісу Опендатабот предметом діяльності товариства є [49]:

- ремонт та технічне обслуговування електронного та оптичного устаткування;
- діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту;
- інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;
- ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів;
- ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення;
- оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- інші види роздрібної торгівлі поза магазинами;
- технічні випробування та дослідження.

Середньооблікова чисельність працівників ТОВ «Зеро» у 2024 році становила 4 особи.

Для отримання загального уявлення про бізнес-діяльність ТОВ «Зеро» за досліджуваний період – 2022-2024 роки – доцільно проаналізувати його ключові фінансово-економічні показники, а саме:

- чистий виторг (чистий дохід від реалізації продукції) – показує загальний обсяг реалізованої продукції і є базовим індикатором для оцінки масштабів діяльності суб'єкта господарювання;

- собівартість реалізованої продукції – показує витрати на виробництво й реалізацію продукції, дає змогу оцінити ефективність процесу управління витратами підприємства;

- чистий прибуток, що залишається після сплати усіх податків, – є кінцевим фінансовим результатом і задекларованою засновницькими документами головною метою діяльності ТОВ;

- рентабельність – важливий індикатор, що віддзеркалює фінансову ефективність бізнесу. У даному випадку доцільно використати три найпоширеніші види рентабельності – активів, що показує ефективність використання майна підприємства, операційної діяльності, що показує частку операційного прибутку в загальному виторзі, та всієї діяльності (або продажів), що показує частку кінцевого фінансового результату, а саме чистого прибутку, в загальному виторзі;

- оборотність активів – характеризує інтенсивність використання активів підприємства, показуючи скільки гривень доходу приносить кожна гривня його активів. У сфері малого бізнесу даний індикатор часто вважається важливішим за рентабельність активів, оскільки малі підприємства успішно функціонують саме за рахунок високої оборотності ресурсів, а не за рахунок «облікового» прибутку. Якщо рентабельність активів відображає кінцевий результат – прибутковість, то оборотність активів показує як цей результат досягається.

Ключові фінансово-економічні показники ТОВ «Зеро» за 2022-2024 роки було взято та розраховано на основі фінансової звітності даного малого підприємства, що представлена у додатку В.

Значення показників ТОВ «Зеро» та їх динаміку наведено у таблиці 2.2 та графічно подано на рисунку 2.2.

Таблиця 2.2 – Ключові фінансово-економічні показники ТОВ «Зеро» та їх динаміка за 2022-2024 роки

Рік	Значення показника	Абсолютний приріст		Темпи росту, %		Темпи приросту, %	
		ланц.	базисн.	ланц.	базисн.	ланц.	базисн.
Чистий вииторг, тис. грн.							
2022	11 988,7	-	-	-	100	-	-
2023	18 578,2	6 589,5	6 589,5	155,0	155,0	55,0	55,0
2024	20 790,9	2 212,7	8 802,2	111,9	173,4	11,9	73,4
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.							
2022	12 138,0	-	-	-	100	-	-
2023	18 016,7	5 878,7	5 878,7	148,4	148,4	48,4	48,4
2024	19 010,9	994,2	6 872,9	105,5	156,6	5,5	56,6
Чистий прибуток, тис. грн.							
2022	190,2	-	-	-	100	-	-
2023	242,2	52,0	52,0	127,3	127,3	27,3	27,3
2024	315,0	72,8	124,8	130,1	165,6	30,1	65,6
Рентабельність активів, %							
2022	3,4	-	-	-	100	-	-
2023	4,8	1,44	1,44	142,8	142,8	42,8	42,8
2024	4,2	-0,64	0,80	86,7	123,8	-13,3	23,8
Рентабельність операційної діяльності, %							
2022	1,94	-	-	-	100	-	-
2023	0,25	-1,69	-1,69	12,8	12,8	-87,2	-87,2
2024	1,85	1,60	-0,09	748,0	95,5	648,0	-4,5
Рентабельність всієї діяльності (продажів), %							
2022	1,59	-	-	-	100	-	-
2023	1,30	-0,28	-0,28	82,2	82,2	-17,8	-17,8
2024	1,52	0,21	-0,07	116,2	95,5	16,2	-4,5
Оборотність активів, об.							
2022	2,13	-	-	-	100	-	-
2023	3,70	1,57	1,57	173,7	173,7	73,7	73,7
2024	2,76	-0,94	0,63	74,6	129,7	-25,4	29,7

На основі наведених у таблиці 2.2 та на рисунку 2.2 даних доцільно виділити наступне:

- чистий вииторг ТОВ «Зеро» зріс з 11988,7 тис. грн. у 2022 році до 18578,2 тис. грн. у 2023 р. (тобто на 55%), у 2024 році він склав 20790,9 тис. грн., що на 11,9% більше попереднього року та на 73,4% більше базового. У цілому таку динаміку можна оцінити позитивно, оскільки вона свідчить про зростання масштабів бізнесу ТОВ «Зеро»;

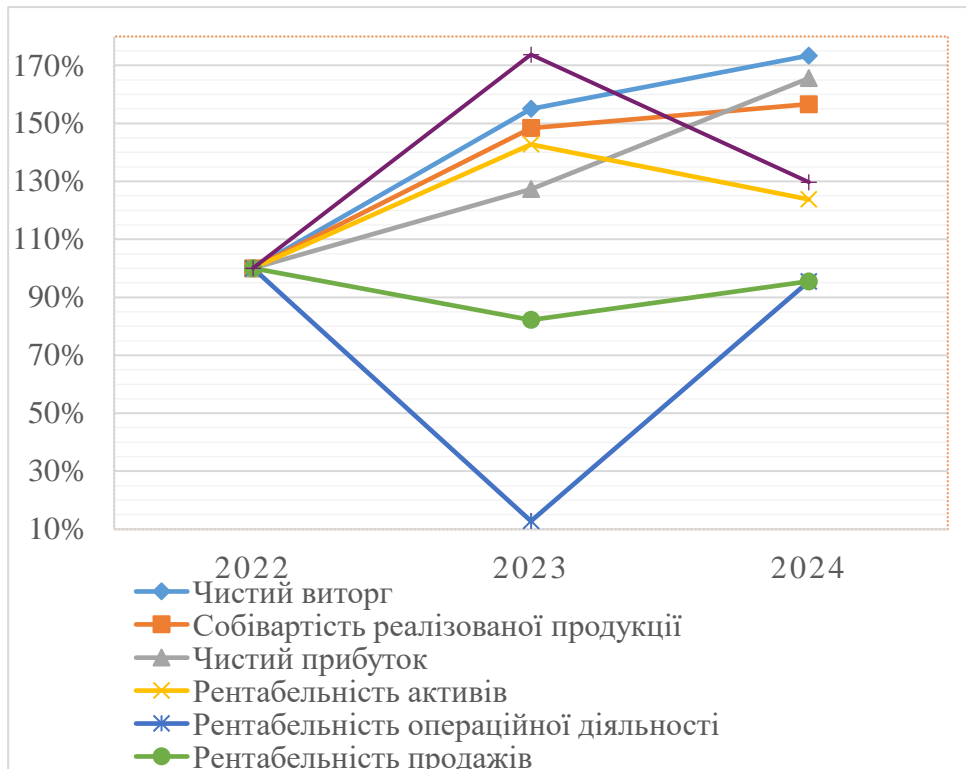

Рисунок 2.2 – Динаміка ключових фінансово-економічних показників
ТОВ «Зеро» за 2022-2024 роки

- собівартість реалізованої продукції ТОВ «Зеро» зростає з 12128 тис. грн. у 2022 році до 18016,7 тис. грн. у 2023 (тобто на 48,4%) та до 19010,9 тис. грн. у 2024 році (тобто ще на 5,5% порівняно з попереднім роком). Загальне зростання показника собівартості за досліджуваний період склало 6872,9 тис. грн. або 56,6%. Позитивним є той факт, що темпи росту собівартості нижчі від темпів росту чистого виторгу. Проте слід відмітити, що у 2022 році рівень собівартості реалізованої продукції (12138 тис. грн.) є вищим від чистого виторгу (11988,7 тис. грн.). Це пояснюється суттєвим скороченням ділової активності в країні, особливо серед суб'єктів малого бізнесу, спричиненим початком повномасштабної війни;

- чистий прибуток ТОВ «Зеро» характеризувався стійкою тенденцією до зростання – з 190,2 тис. грн. у 2022 році до 242,2 тис. грн. у 2023 (тобто на 27,3%) та до 315 тис. грн. у 2024 (що ще на 30,1% більше порівняно з попереднім роком). Загальне зростання чистого прибутку ТОВ «Зеро» склало 65,6%;

- за показником рентабельності активів ТОВ «Зеро» можна побачити, що у 2022 році кожна гривня вартості активів приносила 3,4 коп. чистого прибутку, у 2023 році – 4,8 коп. і дещо менше у 2024 – 4,2 коп. Не зважаючи на незначне зниження даного показника у 2023 році (на 13,3% порівняно з попереднім), рівень рентабельності активів у 2024 році на 23,8% перевищує рівень даного показника у базовому 2022 році. Проте при порівнянні з малими підприємствами того ж виду діяльності (їх рентабельність активів була розрахована на основі офіційних статистичних даних і становила 18,85% у 2022 році, 31,91% у 2023 та 27,48% у 2024), ефективність використання активів ТОВ «Зеро» є низькою;

- рентабельність операційної діяльності ТОВ «Зеро» характеризувалася значним зниженням у 2023 році – з 1,94% у 2022 до 0,25%, надалі у 2024 відбулось зростання до 1,85%. Таке «просідання» даного показника спричинене суттєвим скороченням операційного прибутку у 2023 році. Також важливо відмітити той факт, що за даними Державної служби статистики України [50] рентабельність операційної діяльності малих підприємств, що зайняті ремонтом та технічним обслуговуванням електронного й оптичного устаткування, у 2022 році становила 17,7%, у 2023 – 21,8%, а в 2024 – 17,3%. Тобто ефективність операційної діяльності ТОВ «Зеро» є суттєво нижчою, ніж у середньому в Україні серед малих підприємств;

- рентабельність усієї діяльності ТОВ «Зеро» теж мала тенденцію до зниження у 2023 році – на 17,8% порівняно з попереднім роком. За значенням даного показника можна побачити, що на 1 грн. чистого виторгу підприємства у 2022 році припадало 1,59 коп. чистого прибутку, у 2023 – 1,3

коп., у 2024 – 1,52 коп. Знову ж таки, рентабельність продажів малих підприємств України того ж виду діяльності була значно вищою і становила відповідно 18,1%, 24% та 18,6%. Тобто ефективність діяльності досліджуваного малого підприємства є значно нижчою;

- за показником оборотності активів можна стверджувати, що у 2022 році кожна гривня активів ТОВ «Зеро» приносила 2,13 грн. чистого виторгу (чистого доходу), у 2023 – 3,7 грн., а в 2024 році – 2,76 грн. Як бачимо із таблиці 2.2, швидкість обертання активів у 2023 році зросла в 1,73 рази та в 1,3 рази у 2024 порівняно з базовим роком. Натомість розрахована нами (на основі офіційних статистичних даних) оборотність активів малих підприємств України, зайнятих аналогічним видом діяльності, склала 1,17 об. у 2022 році, 1,56 об. у 2023 та 1,52 об. у 2024. Тобто за цим показником ТОВ «Зеро» демонструє вищу ділову активність.

Отже, можна стверджувати, для ТОВ «Зеро» характерне зростання масштабів бізнес-діяльності, що супроводжується збільшенням обсягу чистого виторгу та фінансового результату у вигляді чистого прибутку. Проте рівень усіх проаналізованих показників рентабельності ТОВ «Зеро» є суттєво нижчим, ніж малих підприємств України, задіяних у тому ж виді економічної діяльності, а оборотність активів навпаки – є вищою. Це означає, що ТОВ «Зеро» працює за моделлю «низька маржа – висока оборотність активів», тобто бізнес робить ставку не на великий прибуток з одиниці продажу, а на високу швидкість обігу, що дає змогу генерувати виторг інтенсивніше, ніж у середньому по галузі. Це позитивно характеризує бізнес-діяльність досліджуваного малого підприємства, проте у подальшому необхідно забезпечити зростання рентабельності без зниження оборотності шляхом удосконалення цінової політики, зменшення собівартості та оптимізації непрямих, зокрема, адміністративних витрат.

2.3 Аналіз та оцінювання фінансової стійкості малого підприємства ТОВ «Зеро»

Початковим етапом дослідження є розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «Зеро» та визначення на їх основі типу фінансової стійкості даного підприємства (таблиця 2.3). Фінансова звітність за 2022-2024 роки, яка слугувала інформаційною базою дослідження, наведена у додатку В.

Таблиця 2.3 – Абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ «Зеро» та визначення типу його фінансової стійкості

Показники, тис. грн.	2022	2023	2024	Абсолютні відхилення, тис. грн.	Темпи росту / зниження, %
				2024/2022	2024/2022
1	2	3	4	5	6
Власні оборотні кошти (ВОК)	234,2	408,1	993,1	758,9	424,0
Власні і довгострокові джерела фінансування запасів (ВД)	798,1	480,6	993,1	195	124,4
Основні джерела фінансування запасів (ОД)	798,1	480,6	993,1	195	124,4
Запаси (З)	3371,4	3419,4	5250,5	1879,1	155,7
Δ ВОК	-3137,2	-3011,3	-4257,4	-1120,2	135,7
Δ ВД	-2573,3	-2938,8	-4257,4	-1684,1	165,4
Δ ОД	-2573,3	-2938,8	-4257,4	-1684,1	165,4
Тип фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	-	-

Як видно з представленої таблиці, в усіх трьох роках досліджуваного періоду діагностується кризове фінансове становище ТОВ «Зеро». Не зважаючи на зростання власних оборотних коштів більше, ніж у 4,2 рази, та власних й довгострокових джерел фінансування запасів – в 1,24 рази (основні джерела

фінансування запасів за значеннями й динамікою співпадають з попереднім показником, оскільки дане підприємство не використовувало в цей період кредитні ресурси), значення усіх основних показників фінансової стійкості є від'ємними.

Зокрема, негативне значення Δ ВОК свідчить про недостатність власних оборотних коштів, тобто ТОВ «Зеро» недофінансовує оборотний капітал за рахунок власного капіталу. Негативне значення Δ ВД свідчить про недостатність власних і довгострокових джерел для фінансування запасів. Не зважаючи на зростання суми власного капіталу, у 2023 році обсяг довгострокового позикового капіталу суттєво зменшився (з 563,9 тис. грн. до 72,5 тис. грн.), а в 2024 році він був відсутній узагалі в структурі джерел фінансування малого підприємства. Натомість вартість запасів зросла – з 3371,4 тис. грн. у 2022 році до 3419,4 тис. грн. у 2023 та 5250,5 тис. грн. у 2024 році (тобто на 1879,1 тис. грн. за весь період або в 1,56 разів), при цьому слід відмітити той факт, що запаси в даному випадку – це готова продукція підприємства.

Оскільки, як було зазначено вище, за досліджуваний період ТОВ «Зеро» не залучало кредитів, то значення Δ ОД ідентичне зі значеннями Δ ВД і, відповідно, є меншими нуля. Тобто сукупності довго- та короткострокових стабільних джерел не вистачає для покриття оборотних активів і тому підприємство вимушене фінансувати запаси й оборотні активи за рахунок авансів, кредиторської заборгованості, прострочених короткострокових зобов'язань, а значить нестійких та дороговартісних джерел фінансування.

Окрім того, значення показників з часом знижується, що засвідчує зростання дефіциту ресурсів, тобто запаси зростають більше, ніж джерела їх фінансування. Це свідчить про погіршення структури оборотних активів малого підприємства, його перезавантаження поточними зобов'язаннями і, що найгірше, – про зниження платоспроможності.

Таким чином, фінансову стійкість ТОВ «Зеро» можна охарактеризувати як незадовільну, при чому ризик неплатоспроможності зростає, оскільки навіть

стійкі джерела не покривають потреби в запасах і мале підприємство залежить від кредиторів. Для ТОВ «Зеро» характерним є високий ризик втрати кредитоспроможності, надмірна питома вага позикових джерел у структурі капіталу свідчить про його фінансову залежність та нестабільність, а фінансування запасів за рахунок нестійких джерел у кризових умовах генерує зростання ризику виникнення «касових розривів». Окремою проблемою даного підприємства є високий та зростаючий обсяг запасів (готової продукції) упродовж досліджуваного періоду, що свідчить про недоліки збутової політики, оскільки воно фінансує не свій розвиток, а фактично склад. Така ситуація призводить до хронічного дефіциту коштів та втрати платоспроможності.

Перейдемо до аналізу відносних показників фінансової стійкості ТОВ «Зеро», значення яких наведені у таблиці 2.4 та графічно представлені на рисунку 2.3. Одразу слід відмітити, що у таблиці представлено рекомендовані значення коефіцієнтів, встановлені для великих та середніх підприємств, а також на основі вивчення наукових джерел з досліджуваної проблематики окремо наведено рекомендовані значення для малих підприємств.

Таблиця 2.4 – Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Зеро»

Показник	Рекомендоване (нормативне) значення		2022	2023	2024
	для великих і середніх підприємств	для малих підприємств			
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,4-0,6	0,5-0,7, < 0,3 є критичним	0,21	0,26	0,16
Коефіцієнт фінансової залежності	1,5-2,0	1,0-1,5, >3 є критичним	4,83	3,81	6,32
Коефіцієнт фінансового левериджу (плече фінансового важеля)	< 1	0,5-1,0, > 2 є критичним	3,83	2,81	5,32
Коефіцієнт фінансової стабільності (покриття боргу)	> 1	> 1, оптимально 1,0-2,0	0,26	0,36	0,19
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,4-0,6	0,2-0,4	0,22	0,32	0,62
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	>0,1	>0,1-0,2, оптимально 0,2-0,3	0,05	0,08	0,10

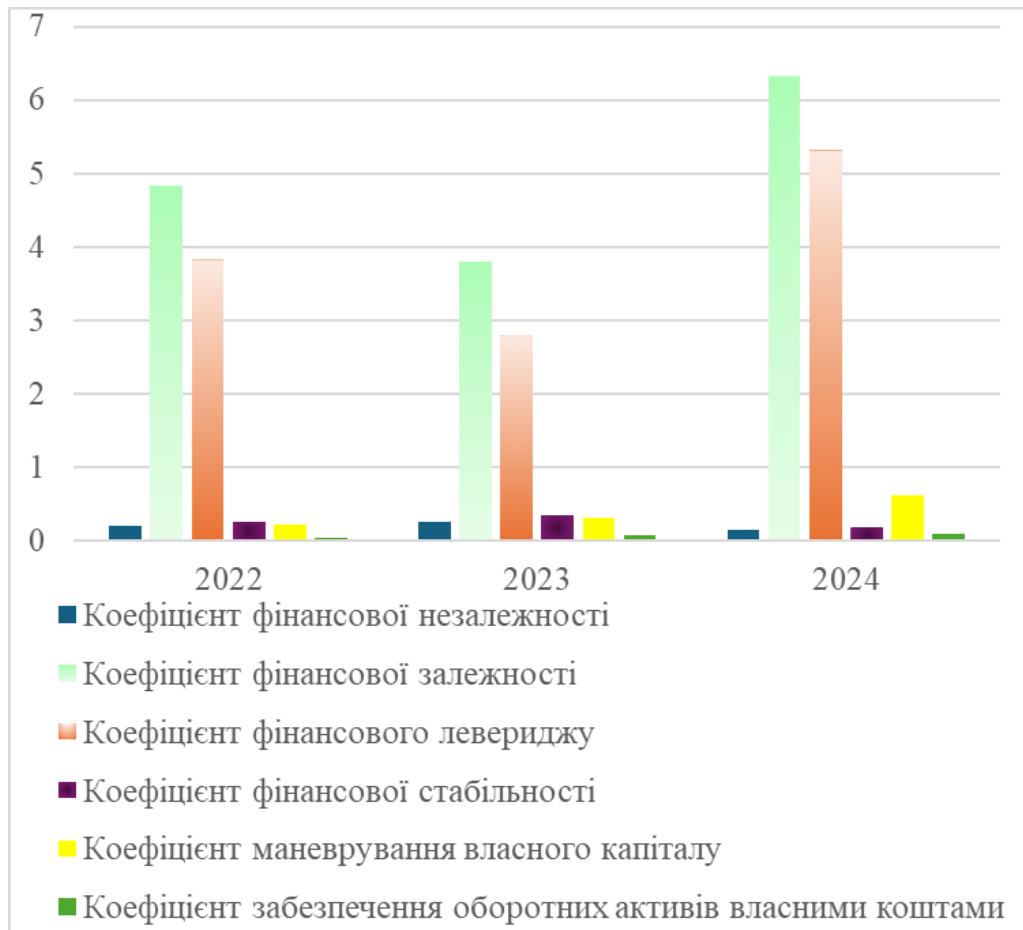

Рисунок 2.3 – Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Зеро»

Як видно з наведених у таблиці 2.4 даних, за досліджуваний період значення коефіцієнта фінансової незалежності ТОВ «Зеро» знаходились значно нижче рекомендованих і коливались в межах 0,16-0,26: так, у 2022 році підприємство фінансувало лише 21% своїх активів за рахунок власного капіталу, у 2023 році – 26%, у 2024 ще менше – 16%, а значить решта активів фінансувались за рахунок боргів. Це свідчить про те, що мале підприємство дуже сильно залежить від позикових фінансових ресурсів і ця залежність на кінець досліджуваного періоду зростає, що генерує високий рівень фінансових ризиків. Слід звернути увагу на той факт, що значення коефіцієнта фінансової незалежності менше 0,3 для малих підприємств взагалі вважається критичним.

Значення наступного показника ТОВ «Зеро» – коефіцієнта фінансової залежності теж не тільки не відповідає рекомендованому, але й знаходиться в межах, що відповідає критичному стану. За своєю суттю даний індикатор

показує, у скільки разів вартість активів малого підприємства перевищує обсяг його власного капіталу. Чим більше значення, тим більша фінансова залежність підприємства від позикових ресурсів. Таким чином, у 2022 році активи ТОВ «Зеро» перевищували його власний капітал у 4,83 рази, у 2023 – в 3,81 разів, а в 2024 – у 6,32 разів. Тобто дане мале підприємство фінансується практично за рахунок кредиторів, що призводить до нестачі оборотних коштів і високого ризику неплатоспроможності. Такі суб'єкти господарювання не мають довіри з боку банківських установ, постачальників та інших контрагентів, а також можливість залучити інвестиції в них є вкрай низькою.

Коефіцієнт фінансового левериджу показує скільки гривень позикового капіталу припадає на 1 гривню власного [40]. Так, у 2022 році на 1 грн. власного капіталу ТОВ «Зеро» припадало 3,83 грн. позикового, у 2023 – 2,81 грн., а у 2024 – вже 5,32 грн. Таку ситуацію можна розцінювати як катастрофічну, оскільки чим більший леверидж, тим вищий ризик неплатоспроможності та гірша фінансова стійкість.

Оберненим до плеча фінансового важеля є коефіцієнт стабільності (або покриття боргу) – він показує, у якій мірі власний капітал підприємства здатен покрити його позикові зобов'язання [40]. У 2022 році за рахунок власного капіталу ТОВ «Зеро» могло покрити лише 26% своїх зобов'язань, у 2023 – 36%, а в 2024 – ще менше – лише 19%, що підтверджує високі фінансові ризики та високу фінансову залежність даного суб'єкта господарювання.

Значення коефіцієнта маневрування власного капіталу, на перший погляд, відповідає рекомендованому, при чому не тільки для великих та середніх підприємств, але й для малих: 0,22 у 2022 році, 0,32 у 2023 і 0,62 у 2024. Проте дуже важливо розуміти, що такі значення даного показника спричинені не тим, що ТОВ «Зеро» має достатньо власних оборотних активів, а тим, що вартість власного капіталу малого підприємства є незначною у структурі його активів.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами є дуже важливим індикатором короткострокової фінансової стійкості підприємства,

він показує частку оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу. В малих підприємств низьке значення показника свідчить про залежність від кредиторської заборгованості [40]. В ТОВ «Зеро» значення даного показника у 2022 році становило 0,05, у 2023 році – 0,08, а в 2024 – 0,1, тобто лише в останньому році воно перебувало на межі норми. Це означає, що дане мале підприємство фінансує свої оборотні активи за рахунок кредиторської заборгованості, воно залежить від поточних боргів та відстрочок їх погашення, а його ліквідність є слабкою.

Для точної оцінки ліквідності ТОВ «Зеро» необхідно провести аналіз показників ліквідності, їх фактичні та рекомендовані для малих підприємств значення наведені у таблиці 2.5. Графічно значення показників ліквідності досліджуваного малого підприємства зображені на рисунку 2.4.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ТОВ «Зеро»

Показник	Рекомендоване (нормативне) значення		2022	2023	2024
	для великих і середніх підприємств	для малих підприємств			
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт загальної ліквідності	>1	1,2-1,5	1,46	1,38	1,19
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,7-0,9	0,50	0,42	0,57
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,05-0,1	0,03	0,02	0,07

Значення показника загальної ліквідності ТОВ «Зеро» упродовж 2022-2024 років, тобто усього досліджуваного періоду, перебувають в межах рекомендованих значень. Так, у 2022 році на 1 грн. поточних зобов'язань підприємства припадало 1,46 грн. оборотних активів, у 2023 – 1,39 грн., а в 2024 році – 1,19 грн., тобто спостерігається тенденція до погіршення загальної ліквідності даного малого підприємства. Це зумовлено значним зростанням обсягу поточних зобов'язань, хоча й суттєво зросла вартість оборотних активів (в основному запасів), але нижчими темпами.

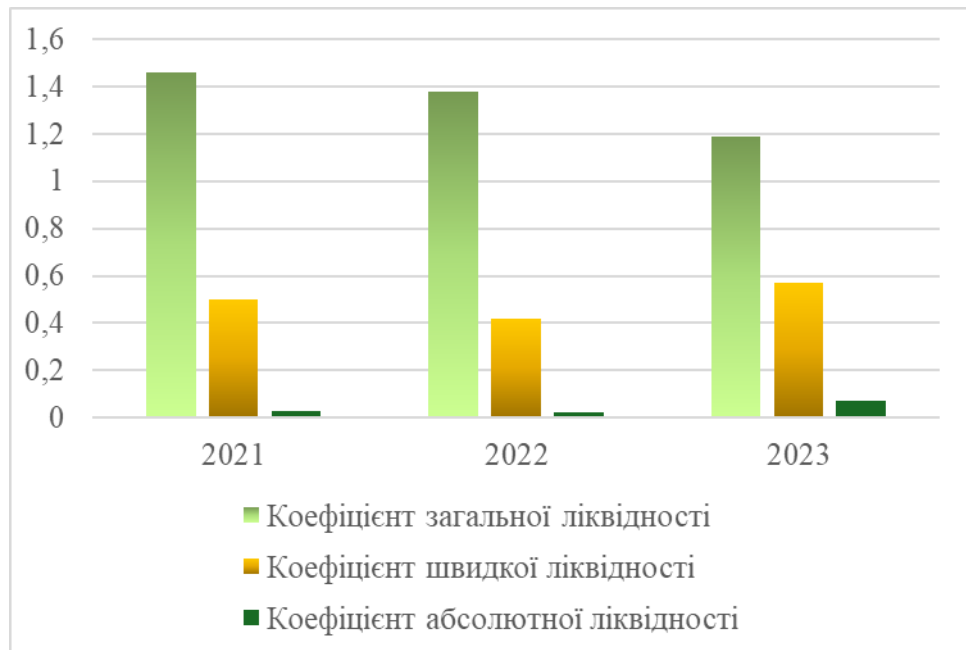

Рисунок 2.4 – Показники ліквідності ТОВ «Зеро»

Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Зеро» упродовж усього досліджуваного періоду був дещо нижчим від рекомендованого значення. Так, у 2022 році дане мале підприємство могло погасити 50% своїх поточних зобов'язань за рахунок швидколіквідних активів, у 2023 році – 42%, а в 2024 – 57%, що сигналізує про те, що підприємство не спроможне покривати свої поточні борги за рахунок грошей та дебіторської заборгованості і дуже залежить від запасів. У цілому така ситуація генерує ризики втрати поточної платоспроможності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частку поточних боргів суб'єкт господарювання може погасити негайно за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, тобто за рахунок абсолютно ліквідних активів [40]. Для великих і середніх підприємств рекомендоване значення даного критерію має перевищувати 0,2, але для малих нормативи перебувають в межах 0,05-0,1, з огляду на те, що малі підприємства нечасто формують грошові резерви великих розмірів. Значення показника менше 0,02 може означати критичну нестачу грошових коштів. Хоча окремі науковці, а саме Костенко Ю., Короленко О. та

Гузь М., вважають, що в умовах війни коефіцієнт абсолютної ліквідності має перевищувати 0,7 [17].

Як видно з представленої рисунка й таблиці, у 2022 році ТОВ «Зеро» могло розрахуватися з 3% своїх короткотермінових боргів за рахунок наявних грошових коштів, у 2023 – лише з 2%, що означає недостатність вільних грошових коштів, і лише в 2024 році ситуація покращилася: підприємство спроможне покрити 7% своїх поточних боргів негайно. Таким чином, дане мале підприємство має обмежену ліквідність та низьку фінансову гнучкість.

Перейдемо до вивчення показників оборотності ТОВ «Зеро», їх розраховані значення представлені у таблиці 2.6 та графічно – на рисунку 2.5.

Таблиця 2.6 – Показники оборотності ТОВ «Зеро»

Показник	Рекомендована тенденція	2022	2023	2024
1	2	3	4	5
Оборотність активів, об.	збільшення	2,13	3,7	2,76
Оборотність оборотних активів, об.	збільшення	2,55	4,46	3,07
Оборотність запасів, об.	збільшення	3,42	5,31	4,39
Оборотність дебіторської заборгованості, об.	збільшення	14,48	36,12	11,32
Оборотність кредиторської заборгованості, об.	збільшення	3,25	6,08	4,24

Як чітко видно з рисунку 2.5, усі показники оборотності ТОВ «Зеро» мають однакову тенденцію зміни – зростання у 2023 році та певне зниження у 2024.

Динаміка показника оборотності активів ТОВ «Зеро» була ретельно розглянута у попередньому підрозділі даної роботи. Тут акцентувати увагу слід на тому, що в даного підприємства ефективність використання активів була вищою, ніж в інших малих підприємств, що функціонують у цій же сфері. Проте на кінець досліджуваного періоду відбулося уповільнення оборотності активів унаслідок накопичення запасів та зростання обсягів дебіторської заборгованості.

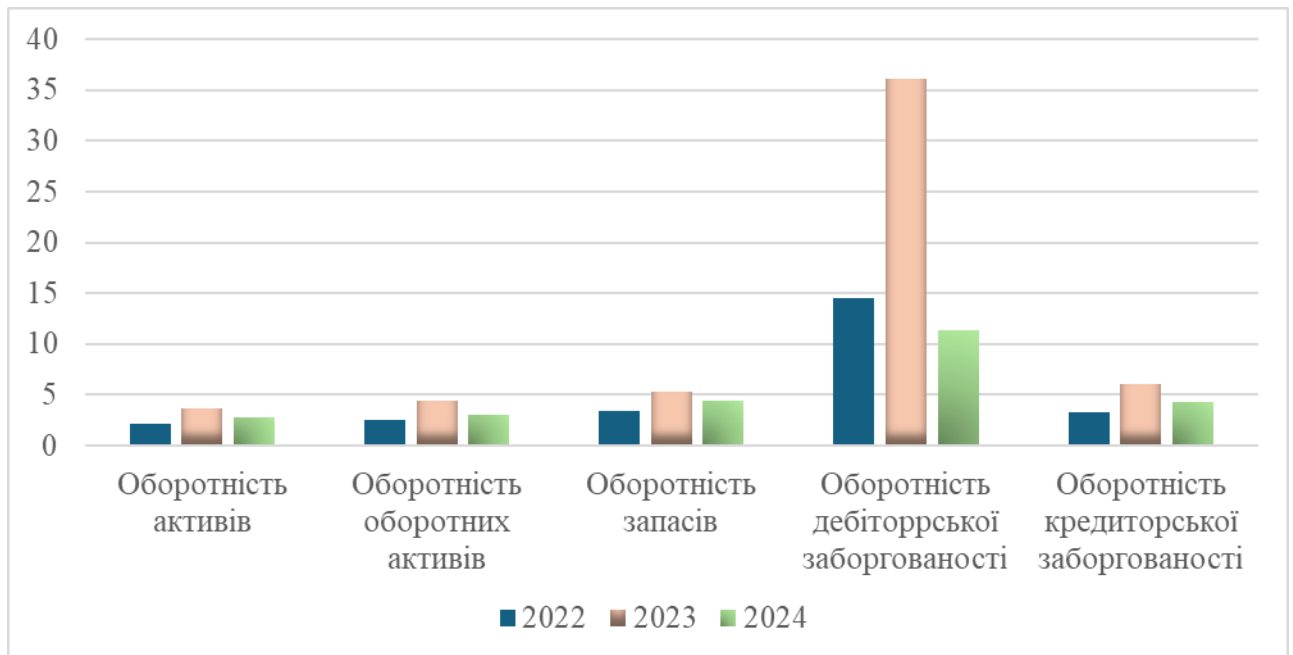

Рисунок 2.5 – Показники оборотності ТОВ «Зеро»

За показником оборотності оборотних активів можна побачити, що оборотні активи ТОВ «Зеро» є доволі високою: у 2022 році вони здійснили 3,42 оберти, у 2023 – 5,31 оберти, у 2024 – 4,39 оберти. Така швидкість обертання характерна для підприємств, у яких короткий операційний цикл. Уповільнення оборотності оборотних активів у 2024 році не є критичним, воно спричинене накопиченням запасів та зростанням дебіторської заборгованості станом на кінець 2024 року. Тому подальші дії малого підприємства мають бути спрямовані на усунення цих недоліків.

Оборотність запасів ТОВ «Зеро» теж можна оцінити позитивно, проте її зниження у 2024 році до рівня 4,39 оберти (при 5,31 обертів у 2023 році) сигналізує про накопичення надмірних обсягів запасів.

Особливо слід звернути увагу на наступний показник – оборотність дебіторської заборгованості, який, не дивлячись на зростання у 2023 році до рівня 36,12 обертів (при 14,48 обертах у 2022 році), на кінець досліджуваного періоду знизився до 11,32 оберти, тобто спав майже у 3,2 рази. Така ситуація є украй негативною для ТОВ «Зеро», оскільки темпи надходження коштів від покупців суттєво уповільнилися, що у подальшому відобразиться на

показниках ліквідності й платоспроможності і може призвести до зростання потреби залучати більші обсяги позикових коштів.

Стосовно оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Зеро», то важливо відмітити, що її рівень є нижчим, ніж оборотності дебіторської, тобто дебітори малого підприємства розраховується частіше, ніж воно зі своїми кредиторами. Уповільнення швидкості обертання кредиторської заборгованості у 2024 році до рівня 4,24 оборти (при 3,35 оборти у 2022 році та 6,08 у 2023) не слід розглядати як критичне. Загалом ТОВ «Зеро» демонструє доволі непогану ділову активність, окрім суттєвого погіршення погашення дебіторської заборгованості.

Завершальним етапом оцінювання фінансової стійкості ТОВ «Зеро» мало б бути вивчення рівня і динаміки показників рентабельності. Це було проведено у попередньому підрозділі роботи, тому для уникнення дублювання варто лише зазначити, що рівень ефективності бізнес-діяльності досліджуваного підприємства є нижчим, ніж в інших малих підприємств України, які задіяні у тому ж виді економічної діяльності.

Таким чином, у процесі дослідження було виявлено суттєві проблеми та навіть кризові явища фінансового стану ТОВ «Зеро», усунення яких потребує негайних заходів щодо відновлення платоспроможності, зменшення боргового навантаження, удосконалення політики управління запасами і дебіторською заборгованістю. Основні напрямки забезпечення фінансової стійкості даного підприємства та поліпшення ефективності його бізнес-діяльності будуть запропоновані у наступному розділі даної роботи.

Висновки до розділу 2

На основі вивчення основних показників, що характеризують розвиток малих підприємств в Україні за період 2022-2024 років, було встановлено, що кількість таких суб'єктів господарювання, обсяг реалізованої ними продукції, і особливо – вартість капітальних інвестицій мають позитивну динаміку

зростання. Не зважаючи на те, що сукупним чистим фінансовим результатом малих підприємств у 2022-2023 роках був збиток, який склав відповідно 93,11 млрд. грн. та 12,44 млрд. грн., у 2024 році ситуація значно покращилася і ними було отримано чистий прибуток у розмірі 108,03 млрд. грн. При цьому питома вага збиткових малих підприємств скоротилася з 34,5% у 2022 році до 28,8% у 2024.

В умовах посилення економічної невизначеності, коли більшість суб'єктів господарювання зіштовхнулися з проблемами ліквідності та платоспроможності, забезпечення фінансової стійкості потребує трансформації підходів до формування фінансової політики, оперативнішого управління грошовими потоками, створення фінансових резервів, інтенсивнішого впровадження цифрових технологій у бізнес-діяльність.

Вивчення діяльності ТОВ «Зеро» показало, що за період 2022-2024 років для даного малого підприємства характерним є зростання масштабів бізнесу, збільшення чистого виторгу та чистого прибутку. У той же час рівень показників рентабельності досліджуваного ТОВ значно нижчий, ніж у середньому серед малих підприємств України, які задіяні в такій же сфері економічної діяльності. Натомість висока оборотність активів порівняно з іншими аналогічними малими підприємствами свідчить про те, що ТОВ «Зеро» функціонує з низькою маржею, яку компенсує високою швидкістю обороту активів. Таку ситуацію не потрібно оцінювати негативно, але ТОВ «Зеро» необхідно підвищувати рівень рентабельності, зокрема, за рахунок удосконалення цінової політики, пошуку резервів зниження собівартості та оптимізації операційних витрат.

За результатами проведеної оцінки й аналізу було встановлено, що фінансова стійкість ТОВ «Зеро» за період 2022-2024 років є не просто вкрай низькою, а фактично незадовільною, її тип за весь період дослідження було оцінено як «кризовий фінансовий стан».

За відносними показниками фінансової стійкості з'ясовано, що фінансова незалежність даного підприємства є не просто дуже низька і

погіршується (коефіцієнт фінансової незалежності у 2024 році знизився до 0,16), а для малого бізнесу її слід розцінювати як фактично кризовий стан. Структура капіталу ТОВ «Зеро» є надто ризиковою, оскільки позикові джерела значно домінують (їх обсяг у 4-6 разів перевищує власні джерела фінансування), що генерує високий рівень боргового ризику і, фактично, при будь-якому порушенні надходження грошових коштів досліджуване підприємство може стати неплатоспроможним. Оскільки в ТОВ «Зеро» обсяг власних джерел фінансування є незначним і недостатнім, то зростання маневрування власного капіталу не слід розглядати як покращення. Дане мале підприємство фінансує оборотні активи в основному за рахунок поточних боргів, а це в умовах малого бізнесу та посилення економічної невизначеності не є безпечним.

Дослідження показників ліквідності ТОВ «Зеро» показало, що мале підприємство має обмежену ліквідність з тенденцією до погіршення та низьку фінансову гнучкість. У 2022-2023 роках воно працювало фактично без «фінансової подушки» і тільки на кінець 2024 року йому вдалося сформувати певні фінансові резерви у вигляді грошових коштів. Недостатність швидкої ліквідності пояснюється надлишковими запасами, які повністю представлені готовою продукцією. Тому актуальним напрямом поліпшення існуючої ситуації буде удосконалення збутової політики підприємства.

На основі проведених досліджень встановлено, що оборотність активів і оборотних активів ТОВ «Зеро» є доволі високою, проте значне погіршення швидкості обертання дебіторської заборгованості у 2024 році може призвести до сповільнення надходження грошових коштів та їх дефіциту, що в умовах інших фінансових проблем підприємства, суттєвого накопичення запасів готової продукції може призвести до повної втрати платоспроможності. Усуненню цих недоліків і розробці напрямів поліпшення фінансової стійкості досліджуваного ТОВ «Зеро» будуть присвячені подальші дослідження.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ЗЕРО» В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

3.1 Напрямки поліпшення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро»

У результаті вивчення бізнес-діяльності ТОВ «Зеро», яке було здійснене на основі дослідження динаміки його ключових фінансово-економічних показників, та оцінки його фінансової стійкості на підставі застосування запропонованої багатокомпонентної методики було виявлено низку проблем та недоліків, усунення яких можна здійснювати за такими двома основними напрямками (рисунок 3.1):

- поліпшення ефективності фінансово-господарської діяльності за рахунок удосконалення бізнес-моделі підприємства;
- забезпечення фінансової стійкості малого підприємства шляхом удосконалення його фінансової політики.

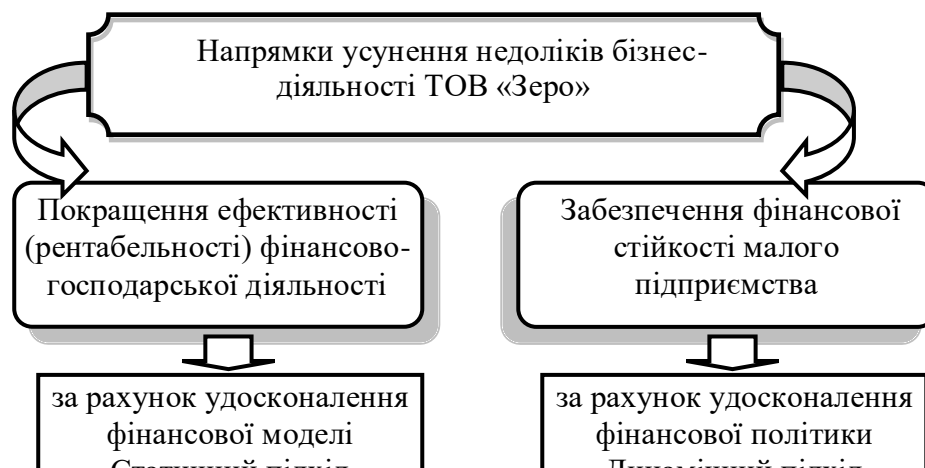

Рисунок 3.1 – Основні напрямки покращення бізнес-діяльності
ТОВ «Зеро»

У підрозділі 2.2 даної роботи було проведене ретельне вивчення динаміки ключових фінансово-економічних показників бізнес-діяльності ТОВ «Зеро», унаслідок чого було встановлено, що не дивлячись на зростання чистого виторгу підприємства (в 1,73 рази за весь період дослідження) та збільшення чистого прибутку (в 1,66 разів), показники рентабельності даного малого підприємства є нижчими, ніж середня рентабельність малих підприємств України, які задіяні в аналогічному виді економічної діяльності.

Так, рентабельність активів ТОВ «Зеро» коливалась у межах 3,4-4,8%, рентабельність операційної діяльності – в межах 0,25-1,94%, а рентабельність усієї діяльності (або рентабельність продажів, як інакше ще називають цей показник) – у межах 1,3-1,59%. У той же час середня рентабельність активів аналогічних малих підприємств за період 2022-2024 років перебувала в межах 18,85%-31,91%, рентабельність операційної діяльності – 17,3-21,8%, рентабельність усієї діяльності – 18,1-24%. Тобто ТОВ «Зеро» суттєво відстає за рівнем рентабельності від середньогалузевого рівня.

Натомість оборотність усієї сукупності активів ТОВ «Зеро» була вищою – 2,13-3,7 оборти за 2022-2024 роки при середньому рівні цього показника у галузі в межах 1,17-1,56 обортів. Все вище сказане означає, що досліджуване мале підприємство функціонує з низькою маржею, але компенсує її доволі високою оборотністю активів. Таку бізнес-модель іменують «низька маржа – висока оборотність активів» – тобто суб'єкт господарювання робить ставку не на великий прибуток з одиниці продажу, а на високу швидкість обороту. Таким чином, ТОВ «Зеро» слід спрямувати свої зусилля на підвищення рентабельності, не знижуючи при цьому оборотності.

Низький рівень рентабельності зазвичай може бути спричинений:

- низькими цінами на продукцію, роботи чи послуги підприємства;
- високою собівартістю продукції, робіт чи послуг;
- високими іншими операційними витратами чи іншими витратами підприємства.

Проте у даному випадку низька рентабельність спричинена низькою маржою, тобто недостатньою прибутковістю продажів та ціновою політикою. Часто суб'єкти господарювання, особливо це стосується представників малого бізнесу, можуть здійснювати бізнес-діяльність за такою моделлю: низька маржинальність – висока оборотність – достатні грошові потоки. За рахунок стійких оборотів такі підприємства швидше генерують грошовий потік і таким чином забезпечують свою платоспроможність та стійкість. Для покращення ситуації ТОВ «Зеро» необхідно удосконалювати цінову політику, покращувати структуру витрат і оптимізувати їх розмір.

Насамперед для підтвердження невисокого рівня маржинальності ТОВ «Зеро» доцільно розрахувати її. Як відомо, маржа – це різниця між ціною реалізації продукції та її собівартістю. Це свого роду аналог поняття «прибуток». Маржа може виражатись як в абсолютних величинах (у гривнях), так і у відсотках (як відношення різниці між ціною та собівартістю до ціни) [51]. Розрахунок маржі ТОВ «Зеро» подано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок маржинальності ТОВ «Зеро»

Рік	Чистий виторг, тис. грн.	Собівартість продукції, тис. грн.	Розрахунок	Маржа, %
1	2	3	4	5
2022	11 988,7	12 138,0	$((11988,7 - 12138) / 11988,7) * 100\%$	-1,25
2023	18 578,2	18 016,7	$((18578,2 - 18016,7) / 18578,2) * 100\%$	3,02
2024	20 790,9	19 010,9	$((20790,9 - 19010,9) / 20790,9) * 100\%$	8,56

За результатами проведених розрахунків можна побачити, що у 2022 році ТОВ «Зеро» на кожні 100 гривень отримувало 1,25 грн. збитку, тобто витрати (собівартість) перевищували доходи (виторг) і лише за рахунок інших операційних доходів підприємство змогло отримати позитивний фінансовий результат у вигляді прибутку. Звісно, 2022 рік – це посилення економічної невизначеності, спричинене початком повномасштабної війни і як наслідок –

відбулося суттєве скорочення ділової активності суб'єктів господарювання та масове падіння продажів. Підтвердженням цього є значення показника чистого виторгу ТОВ «Зеро» у 2021 році – 13146,5 тис. грн. проти 11988,8 тис. грн. у 2022 (загальне зниження склало 1157,6 тис. грн. або 8,8%).

У 2023 році ситуація суттєво покращилась – на 100 гривень доходу ТОВ «Зеро» отримало вже 3,02 грн. прибутку, а в 2024 – 8,56 гривень. Маржа на рівні 3,02% вважається невисокою, проте порівняно з попереднім роком ситуація покращилась за рахунок зростання виторгу, оптимізації витрат, ефективнішого контролю за операційною діяльністю. Проте цей рівень маржинальності вважається навіть для малого бізнесу невисоким і за таких умов підприємство є дуже залежним від коливань попиту й зростання витрат. 2023 рік можна назвати стабілізаційним періодом у бізнес-діяльності підприємства.

Маржа на рівні 8,56% вважається доволі непоганим рівнем для малих підприємств, її зростання можна пояснити збільшенням чистого виторгу ТОВ «Зеро» при тому, що собівартість реалізованої продукції зросла нижчими темпами. Це підтверджують дані, наведені у таблиці 2.2. Так, темпи приросту чистого виторгу підприємства у 2024 році порівняно з 2023 роком склали 11,9%, у той час як собівартості – лише 5,5%.

Зважаючи на все вище сказане, для поліпшення рівня ефективності (тобто рентабельності) бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» та збереження при цьому або й нарощування оборотності можна рекомендувати наступне (рисунок 3.2).

По-перше, для підвищення рівня маржинальності ТОВ «Зеро» необхідно удосконалити цінову політику. Рекомендовано при цьому не просто збільшити націнку на усі позиції підприємства (продукцію, роботи чи послуги), а обрати такі, для яких характерна низька еластичність попиту. Позиції з низькою еластичністю попиту – це такі позиції, зміна (у даному випадку підвищення) ціни на які не впливатиме на обсяги їх реалізації. Тобто це такі позиції, зростання цін на які призведе до збільшення виторгу підприємства, оскільки

обсяги їх реалізації суттєво не знизяться при зростанні ціни. Як правило, це ті позиції, які мають мало або взагалі не мають замінників.

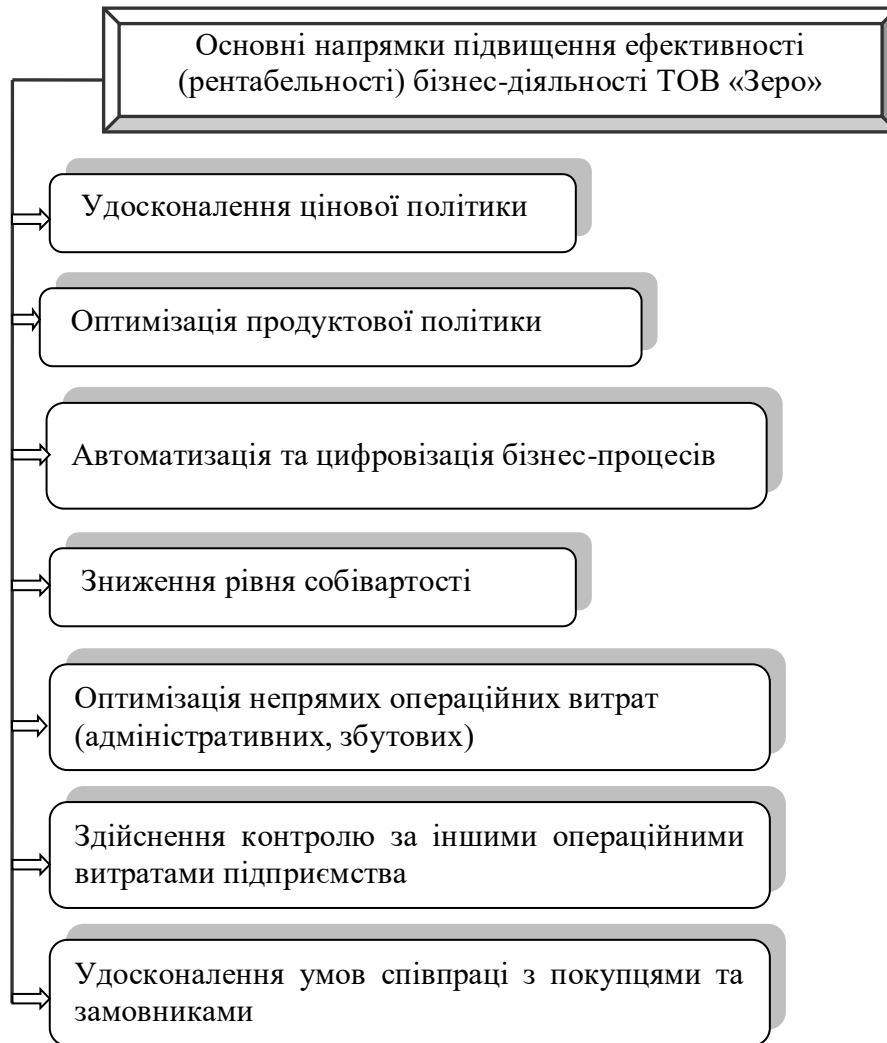

Рисунок 3.2 – Основні напрямки підвищення ефективності (рентабельності) бізнес-діяльності ТОВ «Зеро»

Також дуже важливим для ТОВ «Зеро» буде оцінка рентабельності кожної позиції – підприємству слід відмовитись від збиткових позицій або підвищити ціни на них.

По-друге, для покращення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» необхідно оптимізувати продуктову, а точніше асортименту політику. Продуктова політика підприємства – це політика у сфері створення, розвитку й управління асортиментом продукції, робіт чи послуг, яка спрямована на задоволення потреб споживачів та досягнення бізнес-цілей суб'єкта

господарювання. Інакше її ще іменують товарною політикою, але у випадку ТОВ «Зеро», яке займається як виготовленням, реалізацією, так і ремонтом електронного й оптичного обладнання, доречніше використовувати термін саме «продуктова політика».

Отже, ТОВ «Зеро» слід чітко виділити позиції-лідери, які швидко обертаються та мають низьку маржу, та позиції з високою маржою й середньою оборотністю, тобто так звані «прибуткогенеруючі» позиції. Слід збільшувати частку таких позицій в структурі виторгу та знижувати чи взагалі ліквідувати ті позиції, які не приносять прибуток.

Наступним, і дуже важливим напрямом поліпшення ефективності діяльності ТОВ «Зеро» є цифровізація бізнес-процесів. Вона є актуальною для усіх малих і середніх підприємств України в умовах сьогодення [38], [45].

Застосування цифрових технологій надає величезні можливості для зростання масштабів бізнесу суб'єктів господарювання та покращення ефективності їх діяльності. Так, системи он-лайн продажів дають змогу охопити нові ринки і залучити нових покупців. Електронна комерція допомагає краще пристосуватися до поведінки клієнтів та їх запитів. Тобто цифрові інструменти сприяють покращенню гнучкості та адаптивності суб'єктів господарювання.

Цифровізація бізнес-процесів забезпечує швидшу і кращу доступність до необхідної інформації, спрощує зв'язок з працівниками, постачальниками та покупцями, а значить, сприяє скороченню трансакційних витрат. Окрім того, застосування цифрових технологій може зміцнити бізнес-моделі, надаючи в режимі реального часу, наприклад, інформацію про ланцюги і час постачань, покращити умови кредитування на основі кращих оцінок кредитного ризику, забезпечити поліпшення енергоефективності [45, С.30].

Разом з тим, малі підприємства у цій сфері є ще недостатньо обізнані: вони не знають, які саме цифрові інструменти можна використовувати у їх бізнес-діяльності, які саме вигоди вони можуть отримати від їх застосування, якими навичками має володіти персонал для цього і які послуги державної

підтримки у цьому аспекті існують. Крім того, малі підприємства часто не мають достатніх фінансових ресурсів для здійснення інвестицій у цифрові технології.

Результати досліджень демонструють, що у сфері використання цифрових технологій в Україні існує великий розрив між великим та малим бізнесом. Зокрема, тільки 4,2% малих підприємств здійснюють он-лайн продажі, у той час як великих дещо більше – 10,5%. Приблизно 70% великих компаній мають власний веб-сайт, 48% – середніх і лише третина (30%) малих. Щодо використання соціальних мереж, то у своїй бізнес-діяльності це здійснює 52% великих підприємств, 36% середніх і 27% малих. Використання складніших технологій, наприклад, таких як хмарні обчислення, IoT (інтернет речей), Big Data (аналіз великих даних) взагалі на низькому рівні серед усіх підприємств будь-якого розміру [45, С.32]. Тобто можна стверджувати, що малий бізнес не використовує переваги цифрових інструментів повною мірою.

Впровадження цифрових інструментів, хоча б таких як веб-сайт, впровадження он-лайн продажів та прийняття замовлень, дасть змогу ТОВ «Зеро» розширювати клієнтську базу, більшою мірою враховувати потреби замовників й покупців продукції, забезпечить скорочення транзакційних витрат, забезпечить оптимізацію прийняття оперативних управлінських рішень.

Вагомим напрямком поліпшення ефективності діяльності ТОВ «Зеро» є зниження рівня собівартості. Це можливо насамперед за рахунок підвищення технічного рівня виробничого процесу, а саме:

- автоматизації й цифровізації основних бізнес-процесів, як вже було зазначено вище;
- впровадження інноваційних технологій;
- модернізації обладнання;
- оптимізації норм витрачання матеріальних ресурсів;
- раціональне використання енергоресурсів.

Проте реалізація цих напрямів потребує залучення додаткових фінансових ресурсів, з чим в ТОВ «Зеро» можуть виникнути труднощі у зв'язку з його непростим фінансовим становищем.

Інший напрям зниження собівартості полягає в покращенні рівня організації праці й виробництва, зокрема, за рахунок:

- удосконалення управління операційним і виробничим процесом;
- покращення рівня організації праці;
- вдосконалення системи матеріально-технічного забезпечення малого підприємства;
- ліквідації непродуктивних витрат.

Вважаємо, що найбільш дієвими заходами зниження собівартості для ТОВ «Зеро» буде зниження матеріальних витрат за рахунок перегляду умов співпраці з постачальниками МТР (на рахунок надання ними знижок при значних обсягах закупівлі або укладання контрактів на тривалі терміни), пошук альтернативних джерел постачання з дешевшими пропозиціями, оптимізація логістичних каналів. Особливо доречною буде розвиток співпраці з іншими суб'єктами господарювання для здійснення спільних закупівель. І звичайно, скорочення відходів, браку й неефективних операцій загалом.

Важливими напрямками поліпшення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» й зростання його прибутковості буде оптимізація непрямих операційних витрат (зокрема, адміністративних і збутових) та здійснення контролю за іншими операційними витратами. Насамперед слід мінімізувати неефективну роботу персоналу, дублювання рекламних витрат, забезпечити правильний розподіл накладних витрат. Щодо інших операційних витрат, то необхідно зменшити або ще краще звести до нуля так звані непродуктивні витрати, а саме втрати від знецінення запасів, списання та псування цінностей, списання прострочених боргів (дебіторської заборгованості), а також належно виконувати умови контрактів й уникати сплати штрафів, пені та інших фінансових санкцій.

Ще один можливий напрямок – це удосконалення умов співпраці з покупцями та замовниками, який можна реалізувати шляхом запровадження швидшої доставки чи коротшого терміну виконання замовлень, надання професійних консультацій, забезпечення гарантійного й післягарантійного обслуговування. Це дасть змогу дещо підняти ціну, але зробити це обґрунтовано, утримати чи й наростити обсяги виторгу та забезпечити при цьому високий рівень оборотності.

Таким чином, реалізація висвітлених напрямків забезпечить покращення фінансових результатів ТОВ «Зеро» й, значить, поліпшення ефективності його бізнес-діяльності та дасть змогу зберегти при цьому високу оборотність.

3.2 Забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро» в умовах невизначеності

На основі застосування багатокomпонентної методики фінансова стійкість ТОВ «Зеро» за період 2022-2024 років була оцінена як незадовільна, а її тип було охарактеризовано як «кризовий фінансовий стан».

У результаті визначення абсолютних показників фінансової стійкості було встановлено, що нестача власних оборотних коштів (Δ ВОК), нестача власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел формування оборотних активів (Δ ВД), нестача загальної величини основних джерел формування запасів (Δ ОД) спричинені дуже великими обсягами запасів ТОВ «Зеро», а саме запасів готової продукції.

Так, на кінець 2022 року вартість запасів ТОВ «Зеро» становила 3371,4 тис. грн., на кінець 2023 – 3419,4 тис. грн., а на кінець 2024 – вже 5250,5 тис. грн., тобто загалом за досліджуваний період зростання становить 1879,1 тис. грн. або 55,7%. У структурі усіх активів підприємства запаси склали: у 2022 році 65,7%, у 2023 – 69,5%, у 2024 – 51,8%. У складі оборотних активів ТОВ «Зеро» питома вага запасів становила: у 2022 році – 78,4%, у 2023

– 84,8%, у 2024 вона зменшилась до 55,1% за рахунок значного зростання іншої складової – дебіторської заборгованості, про що мова буде йти пізніше.

При цьому на готову продукцію ТОВ «Зеро» у 2022 році припадало 100% вартості запасів, у 2023-2024 роках – 99,9%.

Найпоширенішою причиною такої ситуації є очевидні проблеми зі збутом готової продукції, тобто ТОВ «Зеро» необхідно кардинально змінювати підходи до формування своєї збутової політики. Коли відбувається накопичення таких великих обсягів готової продукції на складі, це свідчить про те, що канали збуту компанії неефективні, і це має негативний вплив на багато аспектів її діяльності:

- по-перше, на зниження швидкої ліквідності, бо як відомо, запаси є найменш ліквідною складовою оборотних активів;
- по-друге, на погіршення платоспроможності, бо запаси – це, фактично, «заморожений» капітал;
- по-третє, на зростання витрат, бо підприємство вимушене нести витрати на зберігання в належних умовах запасів і на забезпечення їх обліку;
- по-четверте, на зростання ризиків псування, морального старіння чи зниження ринкової вартості запасів;
- по-п'яте, на збільшення собівартості продукції унаслідок уцінки чи списання залежаних запасів;
- і, по-шосте, найголовніше – на погіршення фінансової стійкості, оскільки великі обсяги запасів збільшують нестачу власних оборотних коштів і поглиблюють фінансову залежність малого підприємства від зовнішніх кредиторів і короткострокових зобов'язань.

Тому, можна дійти до висновку, що однією з головних причин незадовільної фінансової стійкості ТОВ «Зеро» є дуже високі запаси готової продукції. Для виправлення такої ситуації необхідно удосконалювати збутову політику:

- по-перше, прискорити збут наявної готової продукції шляхом активізації маркетингу та реклами;

- по-друге, змінити підходи до формування цінової політики – наприклад, впровадити знижки на «залежані» позиції чи провести акції;
- по-третє, розширити канали збуту, в тому числі через впровадження цифрових технологій, зокрема, того ж веб-сайту, використання маркетплейсів, залучення нових посередників;
- по-четверте, продати надлишкові запаси готової продукції через дистриб'юторів, як варіант – навіть з нижчою маржою, але головне – вивільнити кошти.

Другим важливим напрямком зменшення надлишкових запасів готової продукції є зміна підходів до планування обсягів виробництва та управління виробничим циклом, зокрема:

- виробляти, виходячи із реального попиту, тобто планувати обсяги виробництва продукції на основі реального прогнозу, для цього слід впровадити систему бюджетування на підприємстві і формувати бюджет виробництва на основі бюджету продажів;
- запровадити систему прогнозування попиту й на цій основі – обсягів збуту, для цього можна використовувати як прості статистичні моделі (трендові чи ковзну середню), так й інструменти ШІ, формувати прогнози обсягів замовлення на короткостроковий період – місяць чи квартал;
- переглянути продуктову (асортименту) політику, оскільки дуже часто залежується саме неприбуткова чи низькорентабельна продукція, для цього слід здійснити CVP-аналіз (англ. Cost-Volume-Profit analysis) або аналіз маржинального прибутку по кожній товарній позиції, вилучити з виробництва нерентабельні види продукції і надалі сфокусуватися на найрентабельніших видах або на товарах з найвищою оборотністю.

Також з метою зменшення надлишкових запасів готової продукції актуальним для ТОВ «Зеро» буде удосконалення політики управління запасами шляхом:

- здійснення ABC-аналізу, що дасть змогу виявити «найцінніші» види продукції, які забезпечують найвищі фінансові результати малого

підприємства, та ті позиції, які зберігаються найдовше, є найменш прибутковими і які потрібно терміново реалізувати;

- проведення XYZ-аналізу, який дасть змогу виявити позиції з найнижчою прогнозованістю попиту;

- запровадження систем управління запасами, які є найбільш придатними для малих підприємств, наприклад, Kanban. Це система, що заснована на візуалізації і дає змогу мінімізувати залишки запасів і оптимізувати операційні процеси. Фактично, Kanban, на відміну від традиційних методів, де лише здійснюється контроль за запасами, дає змогу зробити їх видимими – на спеціальній дошці чи за допомогою цифрових рішень. Ця система має низку переваг, вона дає змогу виявити проблемні місця, більш придатна до змін у разі виникнення непередбачуваних потреб, зменшує витрати підприємства на зберігання запасів, знижує ризики їх застарівання, що у комплексі сприяє підвищенню ефективності операційної діяльності;

- проведення уцінки залежаної чи списання непридатної продукції, що, хоча й може призвести до короткострокового зниження прибутку, позитивно вплине на ліквідність підприємства, його фінансову стійкість та покращить структуру оборотних активів.

Іншою серйозною проблемою та причиною незадовільної фінансової стійкості ТОВ «Зеро», яка була з'ясована у результаті розрахунку й аналізу відносних показників, є недостатність стабільних джерел фінансування, зокрема, власного капіталу, та високе боргове навантаження, що у комплексі генерує високий ризик неплатоспроможності.

Значення коефіцієнта фінансової незалежності у 2024 році на рівні 0,16 слід розцінювати як кризовий стан, а перевищення позикових джерел фінансування над власними у 4-6 разів генерує ризик повної втрати платоспроможності ТОВ «Зеро».

Головним важелем стабілізації фінансової стійкості ТОВ «Зеро» вважаємо збільшення обсягу власного капіталу, що можна здійснити такими способами:

- шляхом збільшення обсягу нерозподіленого прибутку підприємства, зокрема, унаслідок відмови від виплати дивідендів;
- за рахунок додаткових внесків засновника або залучення нових партнерів до бізнесу (у даному контексті слід зазначити, що розмір статутного капіталу ТОВ «Зеро» не змінювався з часу створення підприємства й по нині становить 0,2 тис. грн., аналогічного розміру й резервний капітал);
- у разі наявності надлишкових та невикористовуваних необоротних активів доцільно здійснити їх продаж і таким чином вивільнити кошти, які можна спрямувати на покриття першочергових боргових зобов'язань.

Ще одним важливим напрямком покращення фінансової стійкості ТОВ «Зеро» є зменшення залежності від позикових джерел фінансування. Це можна здійснити шляхом реструктуризації кредиторської заборгованості, зокрема, пролонгації термінів її погашення, конвертації частини поточних боргових зобов'язань підприємства у довгострокову заборгованість.

Оптимізація обсягів запасів (готової продукції), про що вже йшла мова вище, також вивільнить фінансові ресурси, які можна буде спрямувати на погашення поточних боргів, що забезпечить зниження фінансової залежності підприємства від короткострокового позикового капіталу. До слова, поточна кредиторська заборгованість ТОВ «Зеро» за товари, роботи, послуги зросла з 2701,6 тис. грн. у 2022 році до 3308,2 тис. грн. та 6291,3 тис. грн. у 2024, тобто на 3589,7 тис. грн. або у 2,3 рази за досліджуваний період.

У процесі аналізу показників оборотності підприємства було виявлене різке зниження оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Зеро» (з 36,12 обертів у 2023 році до 11,32 обертів у 2024), що було викликане суттєвим зростанням її обсягів. Так, у 2022 році дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги малого підприємства становила 286,6 тис. грн., а інша – 329,2 тис. грн. У 2023 році перший вказаний вид дебіторської заборгованості незначно зріс – до 358,5 тис. грн., у той час як другий скоротився до 51,9 тис. грн. Та у 2024 році перший вказаний вид уже склав 687 тис. грн., а другий – 2572,9 тис. грн., тобто зріс майже у п'ятдесят разів.

Для ТОВ «Зеро» є неприпустиме виведення капіталу зі свого господарського обороту в таких масштабах, тому для нього вкрай актуальним буде удосконалення кредитної політики, зокрема, слід здійснити такі заходи:

- впровадити обмеження термінів погашення заборгованості дебіторами залежно від їх ризиковості;
- надавати незначні знижки (2-3%) за умов оплати упродовж декількох днів;
- запровадити сплату штрафів, пені чи інших фінансових санкцій за прострочення платежів;
- впровадити автоматичне нагадування про необхідність здійснення платежів (на основі застосування, знову ж таки, цифрових інструментів);
- здійснити моніторинг дебіторів, виявити тих, хто систематично не дотримується термінів погашення заборгованості і припинити продавати їм продукцію на умовах відстрочки платежів.

Також певні рекомендації щодо покращення фінансової стійкості можна зробити на основі результатів аналізу показників ліквідності ТОВ «Зеро». Зокрема, дослідження показали, що загальна ліквідність малого підприємства перебуває в межах норми, але має тенденцію до зниження, швидка ліквідність є нижча від рекомендованого рівня, абсолютна – у 2022-2023 роках була на критичному рівні з динамікою до покращення у 2024 році.

Тому для ТОВ «Зеро» актуальним буде скорочення операційного циклу за рахунок зменшення обсягів запасів та дебіторської заборгованості, що дасть змогу перевести частину оборотних активів у їх абсолютно ліквідну форму – грошові кошти. Це можна здійснити шляхом факторингу дебіторської заборгованості та реалізації запасів готової продукції способами, які були вже висвітлені вище. Доцільним буде також для даного малого підприємства сформувати резерв грошових коштів – так звану «фінансову подушку» (на рівні 5-10% від обсягу оборотних активів), що в умовах війни та зростання невизначеності подальших умов господарювання є дуже важливим.

Додатковими заходами для покращення фінансової стійкості ТОВ «Зеро» буде здійснення моніторингу за рухом грошових потоків, оперативного контролю (наприклад, щотижневого) за обсягом запасів готової продукції й дебіторської заборгованості, виконанням плану продажів.

Узагальнено запропоновані напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро» подані на рисунку 3.3.

Рисунок 3.3 – Напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро»

Реалізація вказаних напрямів призведе не тільки до зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Зеро», покращення його фінансового стану та зростання рівня ефективності його бізнес-діяльності, а й сформує фінансовий базис для забезпечення його довгострокового сталого розвитку.

Висновки до розділу 3

У результаті проведених досліджень бізнес-діяльності та оцінки фінансової стійкості ТОВ «Зеро» було виявлено низку недоліків, усунення яких можна здійснювати за такими двома напрямками: поліпшення ефективності фінансово-господарської діяльності за рахунок удосконалення бізнес-моделі підприємства та забезпечення його фінансової стійкості шляхом удосконалення фінансової політики.

Проведені розрахунки рівня маржинальності досліджуваного малого підприємства показали, що у 2022 році ТОВ «Зеро» на кожні 100 гривень отримувало 1,25 грн. збитку, у 2023 році 3,02 грн. прибутку, в 2024 – 8,56 гривень прибутку. Не зважаючи на очевидну тенденцію до покращення, при такому рівні маржинальності бізнес суттєво залежить від коливань попиту й зростання витрат. З метою поліпшення ефективності діяльності ТОВ «Зеро» та збереження при цьому рівня оборотності були запропоновані такі напрямки, як удосконалення цінової та оптимізація продуктової політики, автоматизація та цифровізація бізнес-процесів, зниження рівня собівартості, оптимізація непрямих операційних витрат та здійснення контролю за іншими операційними витратами підприємства, удосконалення умов співпраці з покупцями та замовниками.

Вважаємо, що найбільший потенціал покращення для ТОВ «Зеро» має впровадження цифрових інструментів, таких як веб-сайт, впровадження онлайн продажів та прийняття замовлень, що дасть змогу малому підприємству розширювати клієнтську базу, більшою мірою враховувати потреби замовників й покупців продукції, забезпечить скорочення трансакційних витрат, забезпечить оптимізацію прийняття оперативних управлінських рішень.

На основі застосування багатокомпонентної методики та виявлення недоліків фінансового стану ТОВ «Зеро» було обґрунтовано основні напрями забезпечення його фінансової стійкості, а саме: удосконалення збутової політики малого підприємства, удосконалення планування обсягів

виробництва та управління виробничим циклом, удосконалення політики управління запасами малого підприємства, збільшення обсягу власного капіталу, зменшення залежності від позикових джерел фінансування, удосконалення кредитної політики, удосконалення поточного фінансового управління та контролю. Реалізація цих напрямів забезпечить зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Зеро», призведе до покращення його фінансового стану та сформує фінансове підґрунтя для його сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

1. У роботі запропоновано розглядати фінансову стійкість малого підприємства як його здатність збалансовано забезпечувати свою поточну та майбутню бізнес-діяльність фінансовими ресурсами, вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання (а значить зберігати платоспроможність), протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам (тобто генерувати прибуток та досягати поставлених цілей навіть при несприятливих умовах), а також формувати фінансові можливості для довгострокового сталого розвитку.

Обґрунтовано важливість дотримання принципів сталого розвитку для малих підприємств, що забезпечуватиме поліпшення їх конкурентоспроможності, підвищення інвестиційної привабливості та покращення ділової репутації. Доведено необхідність доповнити систему внутрішніх факторів впливу на фінансову стійкість підприємств екологічними, що у контексті євроінтеграції України, важливості дотримання суб'єктами господарювання принципів сталого розвитку та ESG-концепції є особливо актуальним.

2. Для оцінки й аналізу фінансової стійкості малих підприємств запропоновано використовувати багатокомпонентну методику, яка поєднує різні групи показників, адаптованих до специфіки функціонування малого бізнесу. Її основна відмінність полягає у врахуванні здатності малих підприємств підтримувати ліквідність й поточну платоспроможність, забезпечувати безперервну операційну діяльність, формувати фінансові можливості для подальшого відтворення й розвитку в умовах посилення невизначеності.

3. На основі вивчення основних показників, що характеризують розвиток малих підприємств в Україні, встановлено, що кількість таких суб'єктів господарювання, обсяг реалізованої ними продукції, і особливо – вартість капітальних інвестицій мають позитивну динаміку зростання. Сукупним чистим фінансовим результатом малих підприємств у 2022-2023

роках був збиток, проте в 2024 році ситуація покращилася і ними було отримано чистий прибуток у розмірі 108,03 млрд. грн., а питома вага збиткових малих підприємств скоротилася з 34,5% у 2022 році до 28,8% у 2024.

4. У результаті вивчення основних тенденцій бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» встановлено, що для даного малого підприємства характерним є зростання масштабів бізнесу, збільшення чистого виторгу і основне – чистого прибутку. Проте недостатній рівень рентабельності та висока оборотність активів демонструють, що ТОВ «Зеро» функціонує за моделлю «низька маржа – висока оборотність активів». З одного боку, це позитивно характеризує бізнес-діяльність досліджуваного малого підприємства, проте у подальшому необхідно забезпечити зростання рентабельності без зниження оборотності шляхом удосконалення цінової політики, зменшення собівартості та оптимізації витрат.

5. На основі застосування запропонованої багатокомпонентної методики було встановлено, що фінансова стійкість ТОВ «Зеро» за період 2022-2024 років була незадовільною, її тип упродовж усього періоду дослідження оцінено як «кризовий фінансовий стан». Мале підприємство відчуває гострий дефіцит власних оборотних коштів, у нього недостатньо стабільних джерел фінансування, зокрема, власного капіталу, та високе боргове навантаження, що у комплексі генерує високий ризик неплатоспроможності. Фінансова незалежність ТОВ «Зеро» є дуже низька і погіршується, що в умовах малого бізнесу можна оцінювати як кризовий стан. Структура капіталу малого підприємства є надто ризиковою, оскільки позикові джерела у 4-6 разів перевищують власні.

ТОВ «Зеро» має обмежену ліквідність з тенденцією до погіршення та низьку фінансову гнучкість. Недостатність швидкої ліквідності спричинена надлишковими запасами готової продукції, що засвідчує недоліки у збутовій політиці. Досліджуване мале підприємство демонструє хорошу операційну ефективність (оборотність активів, оборотних активів та кредиторської заборгованості є достатніми), проте надмірні обсяги запасів готової продукції,

накопичення великих обсягів дебіторської заборгованості потребують розробки заходів щодо усунення цих проблем, їх вирішення матиме позитивний вплив на забезпечення фінансової стійкості даного підприємства.

6. З метою поліпшення ефективності бізнес-діяльності ТОВ «Зеро» та збереження рівня оборотності були запропоновані такі напрямки, як удосконалення цінової та оптимізація продуктової політики, автоматизація та цифровізація бізнес-процесів, зниження рівня собівартості, оптимізація непрямих операційних витрат та здійснення контролю за іншими операційними витратами підприємства, удосконалення умов співпраці з покупцями та замовниками. При цьому найбільший потенціал покращення для ТОВ «Зеро» має саме впровадження цифрових інструментів, а саме розробка веб-сайту та впровадження он-лайн продажів та прийняття замовлень. Це дасть змогу розширювати клієнтську базу, краще враховувати потреби замовників й покупців продукції, забезпечить скорочення трансакційних витрат.

7. Обґрунтовано основні напрями забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро», а саме: удосконалення збутової політики малого підприємства, удосконалення планування обсягів виробництва та управління виробничим циклом, удосконалення політики управління запасами малого підприємства, збільшення обсягу власного капіталу, зменшення залежності від позикових джерел фінансування, удосконалення кредитної політики, удосконалення поточного фінансового управління та контролю. Реалізація цих напрямів забезпечить зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Зеро», призведе до покращення його фінансового стану та сформує фінансову основу його сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Єфанов В. А. Сучасні аспекти фінансової стійкості господарюючих суб'єктів в системі агробізнесу України. *Управління змінами та інновації*. 2023. Вип. 6. С. 20-24. URL: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-6-4>.
2. Андрос С. В. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. № 1 (31). С. 5-16. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/5.pdf>
3. Витвицька У. Я., Лесюк Р. І. Концептуалізація сутності фінансової стійкості підприємства та фактори впливу на її формування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 3. С. 136-141. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.3.136>
4. Ліснічук О. А., Нестерчук Т. А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. С. 454-462. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-63>
5. Плиса В. Й., Цюпка А. В., Мунтян Б. В. Фінансова стійкість як запорука економічної безпеки підприємства в умовах повоєнного відновлення економіки. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №3 (54). С. 81-86. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-12>
6. Єпіфанова І. Ю. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2021. № 1. С. 6–12. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2021.1.6.12>
7. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 56. С. 129-134. URL: https://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/24.pdf

8. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776>
9. Сподіна А. О., Тарасенко І. О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. № 12 (131). С. 24-31. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/20530>
10. Чередніченко А. О., Васечко Л. І., Рамський А. Ю. Стратегічне управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в сучасному економічному середовищі. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. №1 (11). С. 112-124. DOI: <http://doi.org/10.32750/2023-0109>
11. Ганін В., Алекперов Р. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2020. № 11 (87). С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-32>
12. Кармазіна А. Управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах. *Економіка і фінанси бізнесу*. 2023. С. 216–220. URL: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/964aeff2-9417-4393-8a8d-1cecb09400b8/content>
13. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Аналіз фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. № 4 (26). С. 37-44. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No4/37.pdf>.
14. Шушкова Ю. В., Фацієвич Р. Я. До методології аналізування фінансової стійкості сектора малого підприємництва: макро- і мікрорівневі аспекти. *Бізнес Інформ*. 2024. №12. С. 277–283. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-12-277-283>
15. Мельничук М. О., Нагорна І. В. Методичні аспекти забезпечення аналітичного оцінювання фінансової стійкості. *Бізнесінформ*. 2020. № 4. DOI: <https://doi.Org/10.32983/2222-4459-2020-4-312-318>

16. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 4 (116). С.115-119. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>
17. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>
18. Мулик Я. Розвиток організаційно-методичних аспектів аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-26>
19. Павленко О. П., Кожушко Д. В. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. *Економічний простір*. 2021. №173. С.76-80. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/173-11>
20. Рябчук О., Мосійчук Є. Аудит фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-11>
21. Лобода О. М., Кириченко Н. В. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства за допомогою економіко-статистичного аналізу. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. №18. С. 114-121. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.12>
22. Степаненко О. І. , Канельська А. В. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. *Підприємництво та інновації*. 2024. №33. С.123-130. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21>
23. Тимошенко А. О. Фінансова стійкість малих і середніх підприємств України в умовах невизначеності. 2025. С. 108-112. URL: https://www.researchgate.net/publication/397082678_FINANSOVA_STIJKIST_MALIH_I_SEREDNIH_PIDPRIEMSTV_UKRAINI_V_UMOVAN_NEVIZNACENOSTI

24. Роганова Г., Кравченко І. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 71. № 4. С. 59-68. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.04.059
25. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>.
26. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58>
27. Чуй І. Р., Власюк Н. І., Мицак О. В. Галузеві аспекти оцінювання фінансової стійкості. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2025. № 81. С.71-79. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1779/1677>
28. Леонова Б. І., Островська О. А., Круш В. В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65>
29. Марусяк Н. Л. Забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 5 (56). С. 483-488. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-66>
30. Васечко Л. І. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2021. № 1(7). С. 26-40. URL: <https://doi.org/10.32750/2021-0103>
31. Іванов М. С. Управління фінансовою стійкістю малих підприємств в умовах воєнного стану: від стратегії виживання до стратегії розвитку. *Сучасний менеджмент організації: витоки, реалії та перспективи розвитку: матеріали III-ї наукової конференції (м. Київ, 26 квітня 2023 р.)*. Київ: Університет «КРОК», 2023. С.64-66. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/7788>

32. Минів Р. М., Табацкова Г. В., Молінський В. О. Сучасні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємств. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17011532>
33. Руденко М., Третяк Н., Кравченко О., Харченко О., Плинокос Д. Управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах війни. *Випробування та сертифікація*. 2025. № 4(6). С.121-126. URL: <https://doi.org/10.37701/ts.06.2024.15>
34. Сидорчук І. Управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах розвитку економіки *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2025. №1. С.72–77. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-10>
35. Іванов М. Управління фінансовою стійкістю підприємств пакувальної галузі в сучасних умовах: виклики та можливості. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3(75). С. 156–164. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-156-164>
36. Ключко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-17>
37. Герега О. В. Управління потенціалом фінансово-економічної стійкості торговельних підприємств. Дис. канд. екон. наук: 08.00.04. Львів, 2021. 271 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2021_04/Gerega_Diser.pdf
38. Тесля С. М., Король М. В. Фінансова стійкість підприємства в умовах цифрової економіки. *Ефективна економіка*. 2025. №10. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.10.112>
39. Шушкова Ю. В., Фацієвич Р. Я. Фінансова стійкість суб'єктів малого підприємництва: особливості та засади збереження в умовах кризи. *БізнесІнформ*. 2023. № 12. С. 317–323. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-317-323>

40. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: монографія. К.: Знання України, 2013. 1091 с.

41. Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. *Офіційний сайт*. URL: <https://me.gov.ua/view/78058a5d-4cbf-4eea-9724-c12aa8adda72>

42. Андрусів У. Я., Зелінська Г. О., Сімків Л. Є., Витвицька У. Я. та ін. Фінансові механізми та обліково аналітичний інструментарій забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем / За заг. ред. к.е.н., доц. У. Я. Андрусів. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2025. 407 с. URL: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=479918

43. Витвицька У., Фурман С. Формування системи ESG-показників для оцінки ефективності діяльності компаній. *Сталий розвиток економіки, підприємств та суспільства* [Електронний ресурс]: матеріали II Міжнар.наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 10-11 квітня 2025 р./ За ред. І. Перевозової. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2025. С.258-261. URL: <https://nung.edu.ua/department/ii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiya-stalyy-rozvytok-ekonomiky-pidpryyemstv>

44. Лахтіонова Л. А. Модель внутрішнього аналізу фінансової стійкості компанії на основі абсолютних її показників. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22(2). С.440-449. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22\(2\)_75](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22(2)_75).

45. Підвищення стійкості шляхом прискорення цифрової трансформації бізнесу в Україні. *OECD Publishing*, Paris, 2024. 116 с. URL: <https://doi.org/10.1787/5d9e86a7-uk>

46. Витвицька У. Я., Малкович П. І. Особливості фінансово-економічної діяльності малих підприємств в умовах посилення економічної нестабільності. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації*: матеріали IX Міжнародної

науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса, 4–5 квітня 2024 р.) / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д. В. Завадської. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 39-42.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/17702>

47. Показники діяльності великих, середніх, малих та мікропідприємств. Державна служба статистики України. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

48. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2024). Державна служба статистики України. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

49. Опендатабот. *Офіційний сайт*. URL: <https://opendatabot.ua/>

50. Рентабельність операційної та усієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2024). Державна служба статистики України. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

51. Маржа (економіка). *Вікіпедія*. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B6%D0%B0_\(%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B6%D0%B0_(%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0))

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Абсолютні показники оцінювання фінансової стійкості
малого підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Обґрунтування
1	2	3
Наявність власних оборотних коштів (ВОК)	p.1495 - p.1095	Показує обсяг власних ресурсів малого підприємства, що забезпечують його операційну діяльність. Його збільшення порівняно з попереднім періодом свідчить про подальший розвиток діяльності.
Наявність власних та довгострокових позикових джерел формування запасів (ВД)	(p.1495 - p.1095) + p.1595	Показує, наскільки запаси та витрати забезпечені стабільними джерелами фінансування. Чим вищий показник, тим стійкішою є фінансова структура малого підприємства.
Наявність основних джерел формування запасів (ОД)	(p.1495 - p.1095) + p.1595 + p.1600 + p.1610	Показує обсяг основних джерел формування запасів малого підприємства.
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (Δ ВОК)	Δ ВОК = ВОК - 3	Надлишок показує, що мале підприємство має достатньо власних джерел для покриття своїх поточних потреб. Нестача показує потребу в додаткових залучених коштах для покриття запасів, що погіршує фінансову стійкість малого підприємства і підвищує ризик.
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел формування оборотних активів (Δ ВД)	Δ ВД = ВД - 3	Показує здатність малого підприємства забезпечувати поточну діяльність та покривати запаси. Надлишок показує, що джерел фінансування достатньо для покриття оборотних активів, що позитивно впливає на фінансову стійкість. Нестача означає, що для фінансування оборотних активів малого підприємства недостатньо власних та довгострокових позикових коштів, що вказує на потенційні проблеми з ліквідністю та необхідність залучення додаткових короткострокових позик.
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (Δ ОД)	Δ ОД = ОД - 3	Показує рівень забезпечення запасів малого підприємства власними та довгостроковими позиковими коштами.

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Система відносних показників оцінювання фінансової стійкості малого підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Рекомендоване (нормативне) значення / тенденція	Обґрунтування
1	2	3	4
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт фінансової незалежності	$p.1495 / p.1300$	$\geq 0,5$	Показує частку власного капіталу в загальній сумі засобів малого підприємства.
Коефіцієнт фінансової залежності	$p.1300 / p.1495$	1,5-2,0	Показує в скільки разів активи малого підприємства перевищують його власний капітал.
Коефіцієнт фінансового левериджу (плече фінансового важеля)	$(p.1595 + p.1695) / p.1495$	< 1	Показує співвідношення між позиковими і власними коштами малого підприємства.
Коефіцієнт фінансової стабільності (покриття боргу)	$p.1495 / (p.1595 + p.1695)$	> 1	Показує здатність малого підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями, тобто скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн. залученого.
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	$(p.1495 - p.1095) / p.1495$	0,4-0,6	Показує частку власного капіталу, спрямовану на фінансування оборотних активів малого підприємства.
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	$(p.1495 - p.1095) / p.1195$	$> 0,1$	Показує частку оборотних активів, що фінансується за рахунок власного капіталу малого підприємства.
Показники ліквідності			
Коефіцієнт загальної ліквідності	$p.1195 / p.1695$	1-1,5	Показує частку поточних зобов'язань малого підприємства, яка може погашена за рахунок оборотних активів.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$(p.1195 - p.1100) / p.1695$	0,6 - 0,8	Показує частку поточних зобов'язань малого підприємства, яка може бути погашена за рахунок високоліквідних оборотних активів.

Продовження таблиці Б.1

1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$p.1165 / p.1695$	0,2-0,35	Показує частку поточних зобов'язань малого підприємства, яка може бути погашена негайно за рахунок абсолютно ліквідних активів.
Показники оборотності			
Оборотність активів	$p. 2000 / \frac{1}{2} \cdot (p.1300 \text{ ст.3} + p.1300 \text{ ст.4})$	збільшення	Показує, скільки чистого виторгу мале підприємство отримує з 1 грн. усіх активів.
Оборотність оборотних активів	$p.2000 / \frac{1}{2} \cdot (p.1300 \text{ ст.3} + p.1300 \text{ ст.4})$	збільшення	Показує, скільки оборотів за звітний період роблять всі оборотні активи малого підприємства.
Оборотність запасів	$p.2050 / \frac{1}{2} \cdot (p.1100 \text{ ст.3} + p.1100 \text{ ст.4})$	збільшення	Показує, скільки оборотів за звітний період роблять запаси малого підприємства.
Оборотність дебіторської заборгованості	$p.2000 / \frac{1}{2} \cdot (p.1125-1255 \text{ ст.3} + p.1125-1255 \text{ ст.4})$	збільшення	Показує, скільки разів на звітний період погашається дебіторська заборгованість малого підприємства.
Оборотність кредиторської заборгованості	$p.2000 / \frac{1}{2} \cdot ((p.1615 \text{ ст.3} + p.1615 \text{ ст.4}) + (p.1620 \text{ ст.3} + p.1620 \text{ ст.4}) + (p.1625 \text{ ст.3} + p.1625 \text{ ст.4}) + (p.1630 \text{ ст.3} + p.1630 \text{ ст.4}))$	збільшення	Показує, скільки разів обертається кредиторська заборгованість малого підприємства за звітний період.
Показники рентабельності			
Рентабельність активів	$(p.2290 \text{ (або } p.2350) / \frac{1}{2} \cdot (p.1300 \text{ ст.3} + p.1300 \text{ ст.4})) \times 100$	>0, збільшення	Показує, скільки прибутку мале підприємство отримує на 1 грн. вартості активів.
Рентабельність операційної діяльності	$(p.2190 / p.2000) \times 100$	>0, збільшення	Показує ступінь прибутковості операційної діяльності малого підприємства.
Рентабельність всієї діяльності (продажів)	$(p.2290 / p.2000) \times 100$	>0, збільшення	Показує, скільки чистого прибутку мале підприємство отримує на 1 грн. чистого виторгу.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Зеро"	Дата (рік, місяць, число)	2023 01 01
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за ЄДРНОУ	13665250
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ	UA26040190010045761
Вид економічної діяльності	Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників, осіб	3	за КВЕД	33.13
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон	вулиця МОЛОДІЖНА, буд. 54, кв. 44, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018		0342507451

І. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	1 018,3	826,5
первісна вартість	1011	1 307,6	1 406,0
знос	1012	(289,3)	(579,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 018,3	826,5
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	3 733,2	3 371,4
у тому числі готова продукція	1103	3 729,4	3 371,4
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	619,5	286,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	421,1	329,2
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	116,3	90,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	222,7	224,3
Усього за розділом II	1195	5 112,8	4 301,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6 131,1	5 128,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	0,2	0,2
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	0,2	0,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	911,4	1 060,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	911,8	1 060,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	25,2	563,9
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	4 550,8	2 701,6
розрахунками з бюджетом	1620	81,8	42,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	70,0	41,8
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	3,9	3,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	557,6	755,5
Усього за розділом III	1695	5 194,1	3 503,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	6 131,1	5 128,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 988,8	13 146,5
Інші операційні доходи	2120	859,8	22,6
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	12 848,6	13 169,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 138,0)	(12 136,6)
Інші операційні витрати	2180	(478,6)	(643,5)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(12 616,6)	(12 780,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	232,0	389,0
Податок на прибуток	2300	(41,8)	(70,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	190,2	319,0

Керівник

_____ (підпис)

Грицюк Андрій Іванович

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Справжня фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство
Товариство з обмеженою відповідальністю "Ієро"
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності Ремонт і технічне обслуговування електричного й оптичного устаткування
Середня кількість працівників, осіб 3
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця МОЛОДІЖНА, буд. 54, кв. 44, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018

Дата (рік, місяць, число)
31 грудня 2023
м. СДРІНДУ
м. КАТОУГІ
м. КОПІВ
м. КНЕД

Код		
2024	01	01
13668250		
PLA2AB4B100110039761		
240		
33.13		

507451

І. Баланс на 31 грудня 2023 р.

Активи	Форма № 1-м Код м ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	268,7
Основні засоби :	1010	826,5	613,4
первісна вартість	1011	1 406,0	1 478,9
знос	1012	(579,5)	(865,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	826,5	882,1
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	3 371,4	3 419,4
у тому числі готова продукція	1103	3 371,4	3 417,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	286,6	358,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	2,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	329,2	51,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	90,0	80,1
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	224,3	120,2
Усього за розділом II	1195	4 301,5	4 032,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 128,0	4 914,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	0,2	0,2
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	0,2	0,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 060,3	1 289,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 060,7	1 290,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 701,6	3 308,2
розрахунками з бюджетом	1620	42,4	56,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	41,8	53,2
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	3,9	3,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	755,5	183,6
Усього за розділом III	1695	3 503,4	3 551,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 128,0	4 914,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 578,2	11 988,8
Інші операційні доходи	2120	173,7	859,8
Інші доходи	2240	249,5	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19 001,4	12 848,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(18 016,7)	(12 138,0)
Інші операційні витрати	2180	(689,3)	(478,6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(18 706,0)	(12 616,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	295,4	232,0
Податок на прибуток	2300	(53,2)	(41,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	242,2	190,2

Керівник

_____ (підпис)

Грицюк Андрій Іванович

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство
Товариство з обмеженою відповідальністю "Zero"
Дата(рік,місяць,число) за СДРНОУ
за КАТОТТГ
за КОПФГ
за КВЕД

Гериторія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування
Середня кількість працівників, осіб 4
Одиниця виміру: тис. грн з однією десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця МОЛОДЖНА, буд. 54, кв. 44, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018

Коды		
2025	01	01
13665250		
UA26040190010045761		
240		
33.13		

507451

1.Баланс на 31 грудня 2024 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	268,7	-
Основні засоби :	1010	613,4	612,2
первісна вартість	1011	1 478,9	1 907,6
знос	1012	(865,5)	(1 295,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	882,1	612,2
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	3 419,4	5 250,5
у тому числі готова продукція	1103	3 417,0	5 246,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	358,5	687,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,4	1,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	51,9	2 572,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	80,1	627,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	120,2	393,0
Усього за розділом II	1195	4 032,5	9 532,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 914,6	10 145,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,2	0,2
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	0,2	0,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 289,8	1 604,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 290,2	1 605,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	72,5	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 308,2	6 291,3
розрахунками з бюджетом	1620	56,2	145,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	53,2	69,2
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	3,9	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	183,6	2 102,6
Усього за розділом III	1695	3 551,9	8 539,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 914,6	10 145,0

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2024 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	20 790,9	18 578,2
Інші операційні доходи	2120	-	173,7
Інші доходи	2240	-	249,5
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	20 790,9	19 001,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(19 010,9)	(18 016,7)
Інші операційні витрати	2180	(1 395,8)	(689,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(20 406,7)	(18 706,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	384,2	295,4
Податок на прибуток	2300	(69,2)	(53,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	315,0	242,2

Керівник

Головний бухгалтер

Грицюк Андрій Іванович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

† Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи: «Забезпечення фінансової стійкості малих підприємств в умовах невизначеності»

Обсяг пояснювальної записки 79 аркушів.

Кількість рисунків 10 шт.

Кількість таблиць 10 шт.

Графічний матеріал 10 шт.

Слайд 1 – Мета, об'єкт, предмет та наукова новизна дослідження.

Слайд 2 – Основні ознаки фінансової стійкості малого підприємства.

Слайд 3 – Багатокомпонентна методика оцінювання фінансової стійкості фінансової стійкості малих підприємств.

Слайд. 4 – Динаміка основних показників економічного розвитку малих підприємств України за період 2022- 2024 років.

Слайд 5 – Динаміка ключових фінансово-економічних показників ТОВ «Зеро» за 2022-2024 роки.

Слайд 6 – Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Зеро».

Слайд 7 – Показники ліквідності ТОВ «Зеро».

Слайд 8 – Показники оборотності ТОВ «Зеро».

Слайд 9 – Основні напрямки підвищення ефективності (рентабельності) бізнес-діяльності ТОВ «Зеро».

Слайд 10 – Напрямки забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Зеро».

01.12.2025 р.

_____ Стефурак Т. С.